

ŠUMARSKI LIST

IZDAJE JUGOSLAVENSKO ŠUMARSKO UDRUŽENJE

Uređuje redakcioni odbor. — Glavni i odgovorni urednik:
inž. Milan Marinović

Br. 9. Zagreb, 1. septembra 1924. God. 48.

Sadržaj:

† Ing. Стеван Нетровић. — Bog. Hájek (Nova Gradiška): Pravo žitelja
правоузитника крајских имовних опćина. — Ing. Žarko Milić (Zagreb).
Uređivanje drž. šuma (Nastavak). — Униформисање шум. особља. —
Писмо уредништву. — Bilješke. — Iz J. Š. U. — Službene vijesti. —
Oglas. — Prilog: Katalog knjižnice J. Š. U. (Nastavak 5.).

No. 9.

49e Année

Revue Forestière

Pour la science et la pratique forestière, de l'industrie et du
commerce des bois.

Edition de l'Union Forestière Yougoslave 2 Rue Vukotinović Zagreb.
Red. Ing. MILAN MARINOVIC

Parait chaque mois. Conditions de l'abonnement pour l'étranger Din. 120 par an

Sommaire du No. 9.

† Ing. Etienne Petrović. — Le droit des communards dans les bois communaux des
confins militaires par B. Hájek. — Aménagement des forêts domaniales par ing. Milić
(à suivre). — La question d'uniformes des employés forestières. — Lettre à la Redaction.
— Notices. — Nouvelles de l' Union Forest. Y. — Chronique forestière. — Adjudications.

Šumarski list

izlazi svakog prvog u mjesecu na 3—5 tiskanih araka.

Članovi redovni J. Š. U. dobivaju ga besplatno nakon podmirenja članskog god. doprinosa od 50 Din.

Članovi pomagači a) kategorije plaćaju godišnje 25 Din.
b) " " " 100 Din.

Članovi utežitelji i dobrotvori dobivaju ga nakon jednokratnog doprinosa od 500 do 3000 Din.

Pretplata se šalje za članove iz Slovenije na Podružnicu J. Š. U. u Ljubljani na ček. broj 11.054 ili po poštnoj nakaznici, za sve ostale pak na ček. J. Š. U. 34.293 ili na adresu blagajnika: Zagreb, Vukotinovićeva ulica 2.

Uredništvo i uprava nalazi se u Šumarskom domu Zagreb, Vukotinovićeva ul. 2. Telefon 6—60.

Za oglase plaća se:

Za stalne oglase ((inserate) kao i za dražbene oglase:

$\frac{1}{1}$ strana 500 (petstotina) Din.	$\frac{1}{4}$ strane 175 (stosedemdesetpet) Din.
$\frac{1}{2}$ strane 300 (tristotine) Din.	$\frac{1}{8}$ strane 90 (devedeset) Din.

Kod trokratnog oglašivanja daje se 15%, kod šesterokratnog 30% i kod dvanaesterokratnog 50% popusta.

Sakupljači oglasa dobivaju nagradu.

Vučilac gusjeničar

(tracleur en chenilles, Raupenschlepper)

za poljoprivredu i šumarstvo

OTTO KURTH & TEDESCO

WIEN VII., Döblergasse 1/33e.

Telefon 38.6.42.

7.-14. septembra Bečki medjunarodni velevašar, Rotunda, br. 9028

„Lovačke puške sviju vrsti”

od jednostavnije do najfinije izradbe, trocjevke, autom. pištolje, floberpuške, municiju i pribor dobavlja najjeftinije

SLOVENSKA TVORNICA ORUŽJA

zaloga **P. Wernig Borovlje, d. s. o. j.**
Radovljica, Slovenija.

† Ing. СТЕВАН ПЕТРОВИЋ, минист. саветник.

† Ing. Стеван Петровић

У Загребу је дана 20. јуна о. г. умро, а дана 22. јуна сахрањен Стеван Петровић, кр. мин. сав. у п.

Смрћу његовом нестало је из шумарских редова једног одличног радника на пољу шумарства, чији ће рад у шумарској струци Хрватске и Славоније оставити трајних трагова.

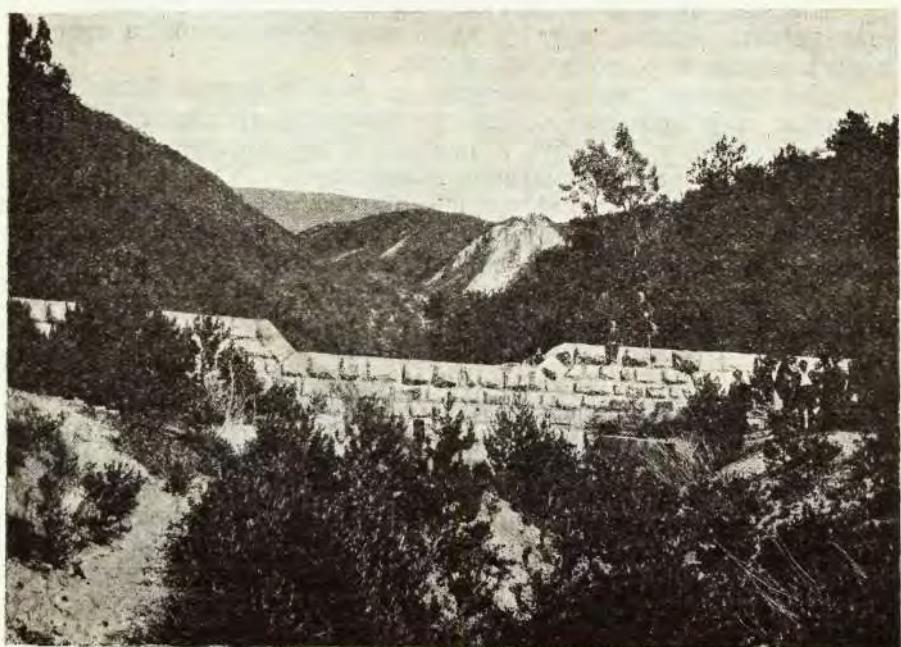
И ако је Хрватска и Славонија била шумом ванредно богата земља, и ако је по славонским равницама било непрегледно море прастарих славонских храстова, ипак је шумарство у Хрватској и Славонији било све до пред педесетак година још посве неразвијено. Разлог је томе био у опћем слабом културном стању земље, у недостатку комуникација, у слабо развијеној шумској трговини и готово никаковој шумској индустрији.

О шумарству уопће вођено је слабо рачуна и то не само од стране јавности него и од стране надлежних власти. Сви су видели огромне комплексе шума те су мислили, да шума расте сама од себе, а човек да нема у њој другог послса осим да је експлатише. Па чак ни у крајевима, где нема шума, а где су оне тако неопходно потребне, — на нашем крашу, — није било никаквог разумевања за шуме и шумско господарство.

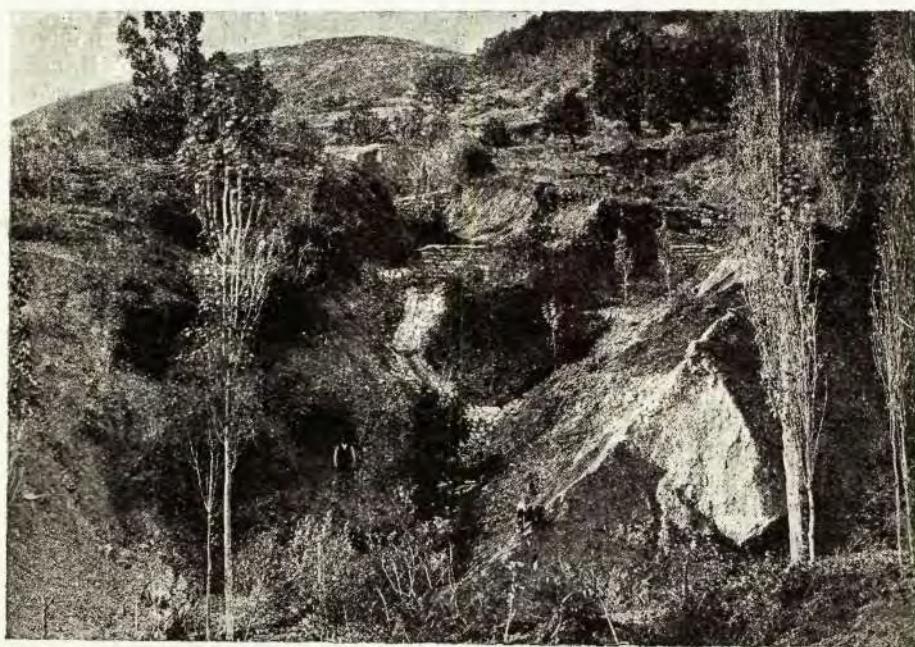
Школованих шумара било је врло мало, а домаћих шумарских стручњака у шумарској служби било је још мање.

Постепеним развијањем шумске трговине постаје све већи интерес за шумарство и тада се почимају јављати поједини школовани шумари, упозоравајући на шумарство и шумско господарство у страним земљама са тежњом, да развијање те струке сведу у онај колосек, у којем је она била већ од дуже времена код нареднијих народа.

Број ових пионира шумарске струке повећавао се у оном темпу, у коме се почела увиђати потреба за напреднијим шумским господарством. Тој увиђавности допринела је у првом реду чињеница, да су се шуме почеле у све јачој мери сећи било за потребе домаће било за шумску трговину, а да се у исто време није дољно бринуло за ново пошумљење и неговање младих шума.

Сл. 1. Корито бујиџе у „Сењској драви“ обрасло шумом.

Сл. 2. Бујичарске радње у Зрмањи. (Fot. ing. Haueise.)

Велики успех на овом пољу шумарске струке увидило је и становништво краша, чemu су доказ многобројне молбе за извршење тих радова и у другим крајевима.

Уз теренске радове покојник се је и теоретски бавио бујичарством, те је кроз низ година предавао овај предмет на Шумарској академији у Загребу, а написао је кратак преглед бујичарства у Борошићевом Шумарском календару.

Да се види замашај уређења бујица, везање вододерина и попузина и пошумљење бујичних подручја, доносимо неколико слика, које предочују разне објекте, на којима је радио покојник.

У току свога дугогодишњег рада постао је покојник такав познавалац краша и прилика у крашу, да је његова реч и његово мишљење у томе погледу било меродавно.

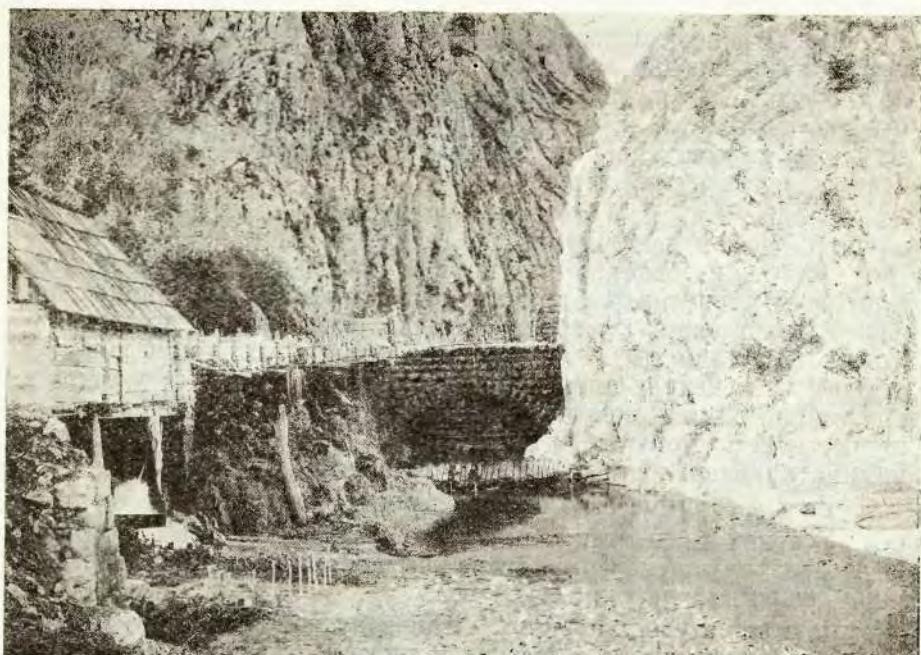
Године 1910. штампао је он у »Шумарском Листу« студију под насловом »**Закон о пошумљењу Краша**«, која је одштампана и у посебну броштуру. У тој студији не износи се нацрт закона о пошумљењу краша, него се — као што покојник сам вели — износе образложена главна начела, на којима би се морао тај закон оснивати. У тој је студији покојник с великим проницаошћу и јаком логиком доказао, да питање краша — као што професор Др. А. Угреновић добро примећује — није само шумарско-техничко и финансијско, него велико национално економско питање, које треба поставити на солидну базу и законом регулисати.

У питању краша наиме не ради се само о пошумљењу голих каменитих површина, него и о истовременом уређењу питања пашњака, који су главни и скоро једини извор егзистенције тамошњег становништва. Пошумљивати голети, а не регулисати питање пашњака био би узалудан рад, јер би народ у недостатку извора за егзистенцију те пошумљење површине поново уништио. Покојник је стога у споменутој својој студији сасвим тачно подицрао, да наредбе, које снагом државне моћи нешто одређују и заповедају, а да при том не воде рачуна о приликама, у којима народ живи, не могу имати никаковог успеха, већ се најбоља интенција извргне у пуко шиканирање.

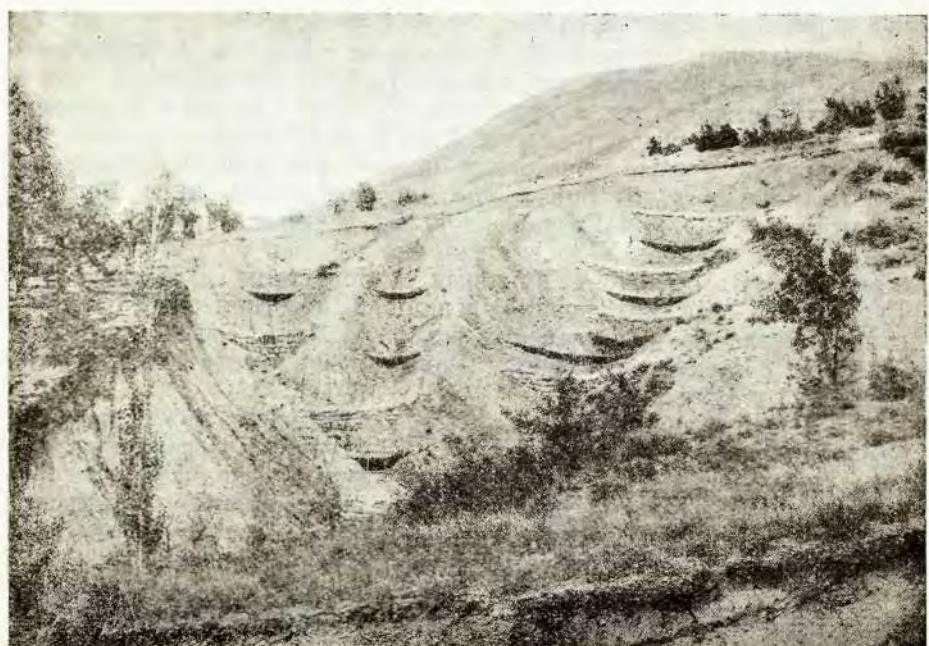
Може се рећи, да начела изнесена у споменутој студији, могу доиста послужити као основица за састав закона о пошумљењу краша, па се професор А. Угреновић у своме образложењу пројекта закона о шумама сасвим исправно позива и на ту студију.

Године 1917. покојник је написао и у »Шумарском Листу« штампао студију под насловом »**Постотак зрелости**«. На овом питању као уопште на студију о рачунању вредности шума радио покојник више година, па је написао о томе и једно дело, које најалост није штампано. И овај је предмет предавао покојник неко време на Шумарској Академији у Загребу.

Кад је бујичарска струка из ресора Министарства Шума и Рудника пренесена у ресор Министарства Пољопривреде и Вода, покојник је као најмеродавнији у томе питању заузео одлучно становиште против тога, па је године 1923. суделовао и у анкети у којој је донесен закључак, да се та грана шумарске струке опет врати у Министарство Шума и Рудника, где јој је место.

Сл. 3. Преграда крај аиле на „Дабашници“. (Фот. инг. Hauseise.)

Сл. 4. Бујичарске радње у Зрманьи. (Ковчежић ривине.). (Фот. инг. Hauseise.)

Пред тридесетак година био је већ врло леп број младих шумара, пуних љубави за струку, који су са старијим друговима прегли свом снагом, да у Хрватској и Славонији уведу напредно шумско газдинство и да за шум, сталеж извођују у јавном животу онај положај, који му припада и по његовој квалификацији и по важности његове струке.

Задојени идејама модернога шумарства настојали су наши шумари, да се и наше шумарство развије и попне на достојну висину. Рад је био тежак, јер су шумари по својој служби и по уређењу шум, господарства код нас имали врло мало додирних точака (држ. шумар. служба, политичка шум, управа, имовне општине, властелинства). Али чврстом вољом и устрајним напором појединача и целине ипак им је пошло за руком, да се у задњих тридесетак година изврши у свим правцима потпуни препород шум. струке у Хрватској и Славонији и да се њезиним представницима прибави достојан положај и подигне углед струке.

Баш у то време пада и рад Стевана Петровића.

У првих двадесетак година његове службе било му је главно поље рада најзанемаренија грана шумарства у нашим крајевима — бујичарство и пошумљење крша.

Још као студент показао је ванредну вољу за ову грану, па је по свршетку студија и отишao у аустријску службу с намером, да се посвема посвети томе раду. Тамо је провео три године, а онда је на позив тадањег шефа шумарског одсека у Загребу, Ситмундовског, године 1896. прешао у службу томе одсеку, и био одмах одређен за теренске радове око уређења бујица.

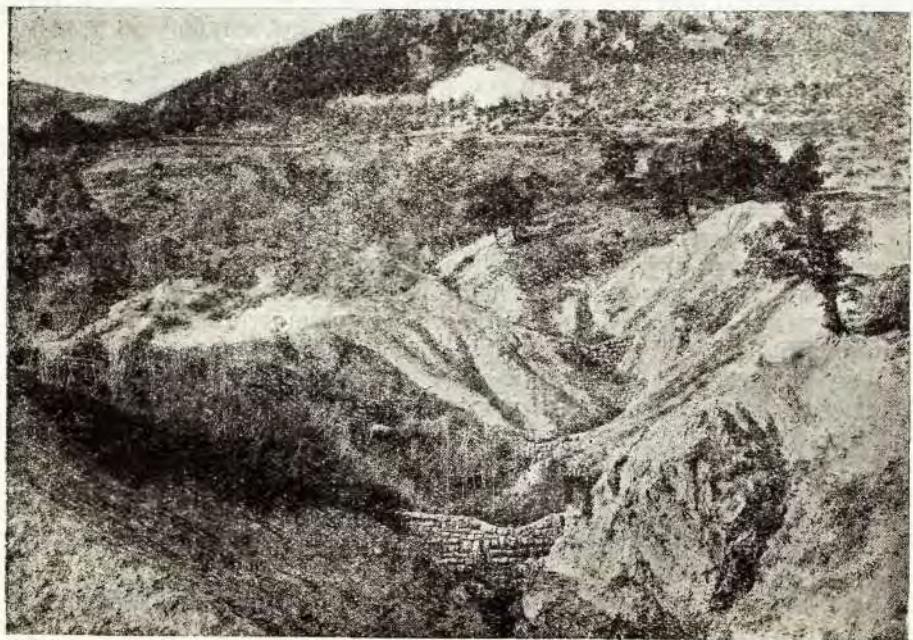
Од године 1896. до 1899. вршио је он с колегом М. Ђурековићем предрадње за састав пројекта око уређења бујица потока »Torgrente« у Сењској дрази, а у зимским месецима израђивао је операт на основу тих теренских радова. Када је отпочео рад око изведбе тога пројекта, прешао је на рад у Зрмању, а истодобно управља и с радњама у подручју ријеке Уне, око Срба (Дабашница, Нетека, Братија) и у околици Грачаца, док рад у Сењској дрази настављају млађи другови. У то је време био већ леп број бујичарских стручњака (В. Чмелик, А. Хавличек, А. Јовановац, Л. Хауенце, М. Ђурековић), који под конац прошлог и почетком овога столећа врше замеран број бујичарских радова у Лици, Горском Котару (Чабранка, Плешци), Приморју (Грижани) и другим крајевима у Хрватској и Славонији.

Године 1904. постао је покојни С. Петровић референтом за бујичарство код Шумарског одсека у Загребу, па је даљни рад у тој грани шумарства рађен по његовим упутама и под његовим надзором. Из Шумарског одсека руководио је он директно бујичарске радове око Самоборе и године 1914. довршио корекцију бујица око Бакарца, која спада међу најлепше наше радове те врсте.

Све што је у том времену учињено у бујичарству и пошумљењу краша од трајне је вредности и да је било више материјалних средстава, били би се ти радови извели у много већем онсегу.

Сл. 5. Кинета у бујици „Бакарац“.

Сл. 6. Радње у подручју Зрманје. (Fot. ing. Hauseise.).

Како је покојник био велик познавалац бујичарског питања доказује и то, што је он за интернационалну изложбу у Паризу године 1900. израдио од стране Шумарског Одсека један операт за уређење бујица, који је награђен са »Grand Prix«.

Као чиновник био је покојник тих, али одличан, савестан и устрајан радник. Колико је волио шумарску струку види се из тога, што је по ослобођењу године 1918., и ако већ болан и уз материјалне жртве, прихватио позив и отишао у Министарство Шума у Београд, да суделује у сређивању наших шумарских прилика.

Од априла до јула 1921. вршио је дужности повереника Министарства Шума и Рудника у Загребу, а од јула т. г. до конца марта 1923. био је предстојник шумарског одсека у Загребу, и на томе месту радио је са највећом вољом и амбицијом за унапређење шумарства и шумарског сталежа. После тог дошао је по властитој молби за заменика шефа код кр. Дирекције Шума у Загребу.

За свој успешан рад на пољу шумарства одликован је год. 1922. орденом Св. Саве 3. степена.

У својој служби био је према самоме себи до крајности строг, а према колегама праведан и увиђаван и имао је великога смисла за свачију невољу. То, као и његов чисти и до крајности пуритански приватни живот, прибавило му је опће симпатије међу свим чиновницима и друговима.

Покојни Стеван Петровић рођен је у Земуну 16. јуна 1872., где је свршио основну школу, затим велику реалку и на њој год. 1889. положио матуру. Од године 1889. до 1893. слушао је шумарство и културно техничке студије на Великој Школи за Земљоделство у Бечу, где је положио и све прописане државне испите.

Године 1893. ступио је у аустријску службу код шумског техничког уреда за уређење бујица у Бјелаку (Villach) у Корушкој а после тога био премештен у Задар, где је остао до године 1896. када је прешао у службу Шумарског Одсека у Загребу.

Вршећи тешке и напорне теренске радове уватио је у службни клијуц болести, која је схрвала његов иначе јак организам. Од септембра 1923. болест се све то више погоршавала и од тог доба није излазио из собе. Када је већ видио, да га силе остављају, затражио је пензију, па је Указом од 9. јуна 1924. пензионисан, при чему му је признато десет година службе више обзиром на околност, да је вршећи своју службу захватио тешку бољетицу. Убрзо иза тога, 20. јуна 1924. испустио је своју племениту душу. Иза себе оставил је супругу и два незбринута сина.

Цео његов живот и рад била је једна светла појава у шумарској струци, у којој је оставио трајан спомен.

Слава Стевану Петровићу и вечна успомена међу шумарима наше Отадžбине!

Инт. Јово Метлаш.

Сл. 7. Преграда у бујици „Бакарац“.

Сл. 8. Канал у бујици „Бакарац“.

Сл. 9. Вододерине и попузине у Дубравчинци крај Грижана. (Фот. G. Bronzini)

Hájek Bogoslav (Nova Gradiška):

Pravo žitelja pravoužitnika krajiških imovnih općina.

U riješavanju molbi za polučenje pravoužitničta kod krajiških imovnih općina uvukla se je praksa, koja ne odgovara zakonskim propisima, a uz to je čisto na štetu imovnih općina, pa je stoga potrebno, da se pitanje prava tih pravoužitnika svestrano pretrese.

Naročito je naredba zem. vlade, odjela za unut. poslove od 19. VII. 1888. broj: 23530. ex 1887. izazvala sudbonosnu zbrku pravotnih pojmoveva o pravoužitničtvu krajiških imovnih općina; a ipak se baš tom naredbom služe još i danas i više vlasti, kad se radi o sporu u pravoužitničkom pitanju.

Tom je naredbom, među ostalim, posve neopravdano umjetno konstruisana razlika među pravoužitnicima krajiških imovnih općina s naslova slova d) i onima s naslova slova e) §. 1. naputka A zakona od 11. VII. 1881., gledom na pravoužitničko im pravo.

Tom se naredbom i na njoj osnovanim propisima napadno, a posve neopravdano, pogoduje pravoužitnikom naslova e) nasuprot onim naslova d), tako da bi se moralo doći do zaključka, da su krajišnici naslova e) zapravo bili odlučan faktor u bivšoj vojnoj krajini, a oni naslova d), da su bili tek krajišnici druge kategorije. Zaista je stvar baš obratno stajala. Krajišnici naslova d) t. j. krajiške zadruge bile su brojem i uplivom odlučan faktor u bivšoj vojnoj krajini, dočim su baš oni naslova e) bili vrlo na rijedko razsijani, tako rekuć trpljeni pojedinci.

Evo dijela sadržaja te naredbe, koji nas zanima:

» U §. 1. zakona od 8. VI. 1871. o odkupu prava na drvlje, pašu i uživanje šumskih proizvoda štono su imali krajiški stanovnici u šumama bivše vojne Krajine, ustanovljeno je, da se pod ovlaštenicima, kojima ta prava pripadaju imaju abstrahirajući od općina, kao jurističkih osoba, razumjevati oni stanovnici, kojima je to pravo od prije za vremena opstanka vojne Krajine pripadalo, na temelju zakona od 3. II. 1860.«

»Po tom zakonu pak i naročito po §§. 68. i 70., sa tim zakonom u savezu stojećeg šumskog službovnog pravilnika od 1860. jesu ti ovlaštenici slijedeći:

1. krajiške obitelji, koje su do 8. VI. 1871. u zadružnom vezu živile.

2. Krajiške obitelji, koje doduše nisu sačinjavale pravu krajišku zadrugu, nu koje su u svoje vrijeme ispunjavale dužnosti i obveze u pogledu davanju vojnika.«

»Posve suglasno glase i ustanove §. 1. lit. d) i e) naputka A, pa po tomu ne može biti nikakove dvojbe o tom, da od stanovnika opstojale vojne Krajine kao fizičkih osoba, pravo uživanja šumâ pri-pada samo onima, koji su u gore citiranim točkama pod 1. i 2. na-vedeni.«

»Ako se ove točke pobliže promotre, dolazi se do zaključka, da se za ovlaštenje, u uživanje šuma u bivšoj vojnoj krajini zahtijeva alternativno dvostruku kvalifikaciju, naime stvarna ili osobna. Stvarna u toliko, što se po točki 1. od ovlaštenika zahtijeva, da je član obitelji, koja je do 8. VI. 1871. na strogo obligatnom posjedu živjela, a osobna u toliko, što po točki 2. ovlaštenik ima biti članom obitelji krajiske, koja je krajiske dužnosti u pogledu davanja vojnika u svoje vrijeme vršila...«

Tkogod točno promotri u toj naredbi navedene točke 1. i 2., odnosno suglasno s ovima glaseće točke d) i e) §. 1. naputka A, a naročito opet s ovima suglasni tekst §. 70. pravilnika iz godine 1860., ne može nikako doći do gornjeg zaključka; naprotiv mora doći do zaključka, da ti propisi sami za sebe uzeti iziskuju za polučenje pravoužitništva kod krajiskih imovnih općina samo jednu, i to naročito osobnu kvalifikaciju.

Da je uz tu osobnu kvalifikaciju, pravoužitničkog prava potrebna i realna kvalifikacija, razabire se naročito tek iz ustanova §§. 6. i 10. gore navedenog naputka A, odnosno iz ustanova §§. 68. i 71. pravilnika iz godine 1860., a nikako iz §. 1. naputka A.

Da propisi §. 1. nap. A iziskuju i naglašuju samo i isključivo osobnu kvalifikaciju proizlazi jasno i iz teksta spomenutog §. 70., koji je osnov, iz kog je nastao §. 1. nap. A. i koji u prevodu glasi:

»U §. 68. točka d) navedeni šumski užici imadu zapasti samo prave krajšnike...«

Tu se očito govori samo i isključivo o osobama; a da se izbjegne svakoj sumnji, tko su ti pravi krajšnici, razjašnjuje to daljni tekst tog §., kad se veli u nastavku na gornji tekst: »...t. j. one u zadružnoj svezi živuće krajiske obitelji, a onda takove stanovnike, koji ne sačinjavaju pravu krajisku zadrugu, ali koji ipak ispunjuju krajiske dužnosti i krajiske obveze gledom na stavljanje vojnika.«

Još jače dokazuje isključivo samo zahtjev osobne kvalifikacije gore navedenih propisa daljni tekst navedenog §. 70., koji u prevodu glasi:

»Ali i obzirom na odnosne besplatne užitke valja vazda paziti na točno ustanovljenje kućne potrebe, naročito u tom pravcu, da se drvarenje, šumska paša i žirenje ne protegne nepripadno nad kućnu potrebu ili na individualne, koji ne spadaju strogo obvezatnom krajiskom staležu, ili na ostale izvan zadružne veze živuće, a vojnike ne uzdržavajuće krajiske stanovnike.«

Ni u točki 1. te naredbe, ni u slovu d) §. 1. naputka A, ni u navedenom §. 70. ne ima nigdje spomena zahtijevu, da ovlaštenik mora biti član obitelji, koja je do 8. VI. 1871. na strogo obli-

gatnom posjedu živjela, a baš iz tog netočnog citata konstruisan je po toj naredbi zaključak, da iz propisa njezine točke 1. proizlazi isključivo samo zahtjev stvarne kvalifikacije.

Medutim taj neopravdani tobožnji zahtjev isključivo samo stvarne kvalifikacije navedene točke 1. oprovrgava sama ta naredba u dalnjem svom tekstu, koji glasi:

»Svakako dakle nezakonito postupa dotična grunitovna oblast, ako bez razlike svakom grunitovnom posjedniku selišta, koja su do 8. VI. 1871. kao krajiške zadruge uknjižena bila priznaje pravoužitništvo na šume.«

Postupajući ovako polazi grunitovna oblast očito sa predpostavke, da je ovo pravo realno, dakle vezano sa selištem, nu ta je predpostavka kriva, jer pravo pripadajuće krajiškim obiteljima, koje su živile u zadružnom vezu do g. 1871., — kako iz gornjega razlaganja proizlazi, — nije realno, nego osobno, te je samo uvjetovano realnom kvalifikacijom ovlaštenika.«

Isto tako, kao što §. 1. naputka A ne čini gledom na pravoužitničko pravo t. j. osobnu kvalifikaciju tog prava nikakvu razliku između pravoužitnika s naslova slova d) i e), ne postoji nikakava razlika među tim pravoužitnicima ni obzirom na izvršbu tog prava, — jer tu razliku ne čine ni §. 6. ni §. 10. naputka A, koji određuju stvarnu kvalifikaciju pravoužitnika, potrebnu za izvršbu pravoužitničkog prava, ni drugi zakonski propisi.

U §. 6. ta je okolnost dapače izrijekom naglašena.

Kako se iz teksta gornje naredbe, koji glasi: »... da se za ovlaštenje na uživanje šuma u bivšoj vojnoj krajini zahtijeva... kvalifikacija... osobna na toliko, što po točki 2. ovlaštenik ima biti članom obitelji krajiške, koja je krajiške dužnosti i obveze u pogledu davanja vojnika u svoje vrijeme vršila« — vrlo često stvaraju krivi zaključci, uslijed kojih se posve suvišno prekapaju stari arhivi vojnih vlasti, dapače i u inozemstvu, akoprem je već dokazano, da dotičnik potiče iz krajiške zadruge, — potrebno je naročito naglasiti, da se od pravoužitnika s naslova slova e) §. 1. naputka A zahtijevaju obzirom na dokaz osobne im kvalifikacije dva uvjeta i to:

1. da su potomci krajiških obitelji, koje nisu sačinjavale pravu krajišku zadrugu, i

2. da su potomci krajiških obitelji, koje su u svoje vrijeme (do 8. VI. 1871.) ispunjavale krajiške dužnosti i obveze u pogledu davanja vojnika.

Prema tomu dakle nije dovoljan sam dokaz, da tko potiče iz obitelji, koja je ispunjavala navedene dužnosti i obveze; — da se molitelju može priznati osobna kvalifikacija s naslova slova e) §. 1. nap. A; — nego valja da molitelj uz to dokaže još, da potiče iz krajiške obitelji, koja nije (do 8. lipnja 1871.) u zadružnoj vezi živila.

Isto je tako suvišno prekapati stare inozemne vojne arhive, da se dokaže, da je tko ispunjavao navedene dužnosti i obveze, čim se ustanovi, da potječe iz krajiške zadruge. Takove naime krajiške zadruge, koja nije ispunjavala te dužnosti i obveze uopće nije bilo,

a sama okolnost, da tko potječe iz krajiške zadruge dovoljan je dokaz, da dотičника ne može zapasti pravoužitničvo s naslova slova e) §. 1. naputka A.

Stvarnom kvalifikacijom štono ju moraju imati pravoužitnici krajiških imovnih općina, hoće li da izvršuju svoje pravoužitničko pravo, kako smo gore rekli, određuju §§. 6. i 10. naputka A.

Prema točci d) navedenoga paragrafa 6.: »... imade služiti pravilom, da... pripada... pravo... krajiškim obiteljima, na vedenim u §. 1. slovo d) i e), na drvo i građu i odnosno na drvo za paljenje opeka i vapna za novu gradnju i uzdržavanje njihovi kuća i gospodarstvenih zgrada, — nadalje na drvo za ogrijev za dočau vlastitu potrebu (für den eigenen häuslichen Bedarf).«

Iz te ustanove proizlazi:

1. da pravoužitnik krajiške imovne općine, — bez obzira da li potiče iz obitelji navedene pod slovom d) ili takove navedene pod slovom e) §. 1. naputka A, ako se hoće služiti svojim pravom na pogodovno drvo za građu ili za paljenje opeka i vapna za novogradnju kuće odnosno gospodarstvenih zgrada, mora ili imati neuporabivu (vlastitu) kuću odnosno gospodarstvene zgrade ili mora biti bez kuće dотično gospodarstvene zgrade, — jer inako nebi ni trebao, a nebi ni mogao dobiti građu i t. d. za novogradnju.

Kako se prema §. 6. nap. A ima potrepština drva za građu... ograničiti na bezuvjetnu (kućnu!) potrebu (vidi §. 7. sivo a) pravilnika za šumarsku službu iz godine 1860.) — imat će pravoužitnik u svakom slučaju dokazati potrebu građe za novogradnju. U tu će svrhu među inim morati dokazati u slučaju, da neima kuće odnosno zgradu, da je vlastnikom bar gradilišta, prikladnog za gradnju kuće, odnosno zgrade.

Imade li kuću odnosno zgradu neuporabivu, dokazao je, da imade takovo gradilište.

2. da pravoužitnik, hoće li se služiti svojim pravom na pogodovno drvo za građu i paljenje opeka i vapna za uzdržavanje kuće odnosno gospodarstvene zgrade, mora biti vlastnik takove kuće odnosno gospodarstvene zgrade, koja iziskuje popravke.

3. da pravoužitnik, hoće li se služiti svojim pravom na pogodovna drva za ogrijev, mora imati vlastito kućanstvo, jer bez takovoga ne može imati vlastite kućne potrebe; no on ne mora imati bezuvjetno vlastitu kuću, jer može imati i onda vlastito kućanstvo, ako ne ima vlastite kuće, ako dakle stanuje u tidoj kući.

§. 7. naputka A propisuje među ostalim:

»Uz točno obdržavanje prenазначенih (u §. 6.) općenitih načela ima se prosječna godišnja potrepština za građu i za ogrijev, te njena novčana vrijednost slijedećim postupkom pronaći i ustanoviti.«

»U §. 5. navedeno povjerenstvo obilaziti će od jedne do druge mjestne općine, te će mjestnim očevodom pronaći... e) prosječnu veličinu (duljinu i širinu) kuća i gospodarstvenih zgrada pravoužitnih obiteljih po četiri glavnih razredih, i to prema potrepštini za cijelo, za $\frac{3}{4}$, za $\frac{1}{2}$, i za $\frac{1}{4}$ selišta.«

Iz toga moramo zaključiti, da je potrebština na drvo ovisna o veličini selišta.

A kako prema dalnjem navodu točke b) navedenog §. 7. izmjere selišta ovise o površinama oranica i livada i kako su prema točci c) §. 3. naputka A gruntovne vlasti imale u tiskanice uvrstiti samo i isključivo gruntovni posjed u oranicama i livadama dotičnih vlastnika, moramo zaključiti, da pravoužitnik, koji se hoće služiti svojim pravom na pogodovno drvo, mora biti gruntovnim vlastnikom ili gruntovnim posjednikom oranica i livada, a i to bez obzira na okolnost, potiče li iz krajiške obitelji s naslova slova d) ili e) §. 1. naputka A.

§. 10. naputka A glasi:

»Istdobno sa ustanovljenjem potrepština drva izviditi će povjerenstvo i... ubilježiti za gospodarstvo (für den Wirtschaftsbetrieb) cijelog, $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$, i $\frac{1}{4}$ selišta neophodno potrebit broj konja, goveda, ovaca i svinja.«

»Jedino za obradivanje gospodarstva (für den Wirtschaftsbetrieb) neophodno potrebita stada moći će se utjerivati na pašu i žirenje u šume imovne općine besplatno, odnosno uz plaćanje obaljene pristojebe. Za pašu i žirenje ostale stoke, plaćati će pravoužitnik dotičnu cijelu za neovlaštenike povremeno postojeću pristojebu.«

Tim propisom samim nije opredijeljeno, iz čega se sastoji navedeno gospodarstvo i da li to gospodarstvo i navedena stoka moraju biti vlastništvom dotičnog pravoužitnika.

Kako je prema gore navedenoj prvoj alineji §. 10. nap. A povjerenstvo imalo ubilježiti za gospodarstvo cijelog, $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$ i $\frac{1}{4}$ selišta neophodno potrebne stoke, moramo zaključiti:

4. da pravoužitnik, koji se hoće služiti svojim pravom paše i žirenja, mora isto tako kao i onaj, koji se hoće služiti svojim pravom na drvo, biti gruntovnim vlastnikom ili posjednikom oranica i livada.

Iz ustanove točke d) §. 68. pravilnika iz godine 1860. proizlazi:

5. da blago, koje želi pravoužitnik učerivati na pašu i žirenje mora biti vlastničtvom pravoužitnika, jer ta ustanova govori samo i isključivo o vlastitoj stoci, a §. 68. pravilnika iz godine 1860. je osnova, iz koje je nastao §. 10. naputka A.

6. U točci c) §. 71. pravilnika iz g. 1860., konačno je posve točno naznačen broj svinja, koje se smiju uz pogodovne uvjete žiriti. Ustanova ta u prevodu glasi:

»Pod tovним blagom za potrebu kuće imade se razumijevati ili dva praseta ispod jedne godine ili jedno jednogodišnje prase po ukućanu, bez obzira na spol i dobu potonjega...«

I takovo blago mora uslijed §. 68. pravilnika iz g. 1860. biti vlastničtvom pravoužitnika.

Bit će dobro, da se posebno naglasi, da je u §. 68. navedenog pravilnika spomenuto pravo na sakupljanje žira i bukvice te kestenja, ukinuto zakonom od 11. VII. 1881., jer u potonjem to pravo nije nigdje spomenuto. dočim naprotiv §. 10. naputka A izrijekom

dozvoljava samo ućeravanje užirenje uz pogodovne uvjete, dočim za žirenje ostale stoke (für alles übrige ... Mastvieh) iziskuje plaćanje pune take.

Isto su tako zakonom od 11. VII. 1881. dokinuta prava na izvoz leževine na određene dane, obaranje manjih potrepština tvorivih drva, sticanje manjih izvan šuma ležećih površina i sabiranje bujadi. Naprotiv tomu dozvoljena je uporaba korjenja bujadi za tov, dok se obavlja ućerivanjem blaga na žirenje (Mastung).

Gore navedena prava pravoužitnika krajiških imovnih općina ograničena su:

- a) na bezuvjetnu (kućnu!) potrebu. Vidi §. 6. stavak 3. nap. A.
- b) na vrsti drva, koja se nalaze u njima najbližim šumskim dijelovima, Vidi stavak 6. istog §. 6.
- c) na potrajni prihod šuma i novčani prihod imovne općine. Vidi §. 17. naputka A.
- d) tim što besplatno ili uz sniženu šumsku pristojbu dobiveno drvo ne smiju prodati ili za druge vrijednosne predmete zamijeniti ili darovati. Vidi §. 22. naputka A.

Konačno valja istaknuti, da ni §. 14. naputka A ne čini razlike između pravoužitnika s naslova slova d) i e) §. 1. naputka A, pa prema tomu »kod nastavših promjena diobom pravoužitnih obitelji ili kupoprodajom i t. d. imadu stranke... kod gospodarstvenog ureda imovne općine zatražiti knjižno provedenje takovih promjena.«

Kotarske oblasti imadu prema ustanovi §. 4. naputka A samo u slučaju prijepora, da li tko potiče iz obitelji naslova slova e), da odlučuju, dok gruntovne vlasti u smislu istog tog §. 4. imadu odlučiti, da li su obitelji s naslova slova d) §. 1. nap. A, odnosno njihov zemljišni posjed i zemljišni posjed obitelji s naslova slova e) §. 1. naputka A bili i u kom opsegu do 8. lipnja 1871. u gruntovnim knjigama ubilježeni.

Ing. Žarko Milić (Zagreb):

Uređivanje državnih šuma.

(Nastavak).

II.

METODE IZRAČUNAVANJA ETATA U STRANIM ZEMLJAMA.¹

O p ċ e n i t o .

Pored metoda, koje se u nas primjenjuju kod obračuna etata smatramo, da će biti od interesa, ako u najkraćim i markantnim crtama opišemo taksacione sisteme nekih stranih zemalja. Šumsko gospodarstvo tih zemalja je na visokom stupnju razvoja, pa su i njihovi taksacioni sistemi vrlo dotjerani i napredni. Odredbe su im liberalne, a ne krute, kao kod starih sistema, pa smo uvjereni, da bi ono, što odgovara i našim prilikama, mogli bez bojazni upotrebiti kod izgradnje našeg taksacionog sistema.

Taksacioni su sistemi tih zemalja prošli dugim nizom godina kroz razne faze razvoja, dok se nisu iskristalizovali u svom sadašnjem obliku. Mi ne treba da ponavljamo sve te faze evolucije, ili, ako ih već prolazimo, tada neka se njihovo trajanje što više skrati tako, da i mi uzmognemo što prije uređivati naše šume po modernim principima.

Temelji sadanjih modernih metoda uređivanja položeni su u Saskoj, pa ćemo i mi, da u prvom redu opišemo taksacioni sistem, koji se primjenjuje u toj zemlji.

1. Saska.

Za tu je zemlju zanimivo, da nema propisane metode, prema kojoj bi trebalo izračunavati etat neke šume.

Tako mi u saskoj taksacionoj instrukciji² uzalud tražimo poglavlje, u kojem bi se, analogno ostalim propisima, određivao i na-

¹ Kod ovog razmatranja ograničit ćemo se šam na propise, koji važe u Njemačkoj. Uvidamo, da bi bilo od velikog interesa, kad bismo spomenuli i taksacioni sistem, po kojem se uređuju državne šume u Francuskoj.

Kratak opis toga sistema nalazimo, istina, u knjizi: Martin: Die Forsteinrichtung, Berlin 1910., strana 275—281, nu ne bismo željeli, da pišemo o tom predmetu prema podacima iz druge ruke. Kako ne možemo doći do originalne instrukcije i literature, prepustamo prikaz toga pitanja drugom kolegi, kojemu su ta vredna pristupnila i koji osim toga pozna francusko šumarstvo i praktično provadanje toga taksacionog sistema. Rado vjerujemo, da bi i u tom sistemu opazili po koju dobru odredbu, koja bi eventualno odgovarala i našim prilikama.

Sa taksacionim sistemom Švicarske, pozabaviti ćemo se drugom zgodom i to prilikom razmatranja uređivanja preborne šume.

² Geschäftsordnung für die königl. Sächs.- Staatsforstverwaltung II. Band, Forsteinrichtung und Betrieb, Dresden 1911.

čin, po kojemu treba izračunati etat. U toj instrukciji istina nalazimo detaljne odredbe o odnošaju taksacije prema upravi, formalnom postupku prilikom revizije osnove, raznim predlozima, pripacima osnove, riječju o svemu, što je potrebno, da se pravilno riješi kompleks tolikih pitanja, dok jedino ne nalazimo propisa o tom, kako se obračunava etat.

Za uređivanje šuma postoji u Saskoj posebni taksacioni zavod (Forsteinrichtungsanstalt), koji je od uprave posve neovisan. Dugogodišnja tradicija, stalni pravac i sistem rada izgrađen dugačkom praksom, čine izlišnjim izdavanje nekih naročitih propisa za obračun etata. Čini se, da je praksa stvorila tako solidan i opće poznati sistem, da je u Saskoj nepotrebno izlagati ga još u nekoj naročitoj instrukciji. Običaj i sam način obračuna etata, čini se, da je tačno opisan u Judeichovo³ i Martinovo⁴ knjizi o uređivanju šuma. Osim toga je Martin⁵ u posebnoj raspravi opisao razvoj saskog taksacionog sistema, pa smo se kod prikaza saske metode, poslužili spomenutim djelima. Razvoj saske metode najbolje prikazuje borbu i način, kojim su nastale sadanje moderne metode uređenja. Krivo bi bilo misliti, da je te metode netko »pronosa«, što je slučaj sa Hundeshagenom, Heyerovom, Breymanovom i Karlovom metodom. Moderne metode nisu nastale spontano, kao produkat slučaja ili sjetlog trenutka, — što je geneza većine pronalazaka — nego su se uslijed potreba života, postepeno razvile iz prijašnjih metoda kao teoretska kanzekvenca dugogodišnjih, praktičnih nastojanja, pa će biti od interesa, ako ih ukratko promotrimo od njihovog postanka.

Postupak, po kojem se nekada u Saskoj obračunavao etat, pripadao je prvo bitno šestarskim metodama. Kad je Cotta 1811. godine došao u Saska, polagao je iz početka najveću važnost na sastav sječne osnove, dakle na ustanovljenje visine etata. Prilikom periodičnih revizija pokazalo se, da se odredbe primarne gospodarske osnove ne slažu s novim potrebama. Naročito se opazilo, da se onaj okvir, koji je bio određen općim sječnim redom, pokazao preuskim: za što dulje vremena unapred se nešto odredivalo, to su mutnije i nesigurnije postajale odredbe osnove. Prilikom revizija sve se više rađala spoznaja, da one nisu samo formalni nastavak prijašnje osnove, nego, da se kod svake revizije ima zapravo sastavljeni nova osnova. Tim povodom, sve se više ukazivala potreba, da se dispozicije ne stvaraju za daleku budućnost, nego najviše za 10—20 godina.

Kod toga se polagala naročita važnost na dosadanji etat i upliv, kojega je ovaj vršio na opće stanje šume. Uz to se upoznala štetnost dugačkih, potpunih sjekoreda, pa su se na mjesto njih osnivali kratki nizovi sječina, čime je čitavo gospodarenje postalo gipko i elastično. Na mjesto općeg sječnog reda i dodjeljivanja površina či-

³ Judeich-Neumeister: Die Forsteinrichtung, 1922; strana 415—442.

⁴ Martin: Die Forsteinrichtung, str. 237—243.

⁵ Martin: Die Fortbildung des Sächs.-Forsteinrichtungsverfahrens, Berlin

tavih okružja svakoj pojedinoj periodi, počelo se površine od sjeća dodjeljivati samo prvom razdoblju, a ostalim se periodama samo sumarno prepustala preostala površina. Jedino, kod sasme novih uređivanja, gdje nedostaju svaki podaci o prošlosti, trebalo je ustanoviti etat gledanjem u dalju budućnost, pa se opća sječna osnova sastavlja za 3—4 razdoblja. Težište potrajanosti sve se više prenašalo na razmjer dobnih razreda, uslijed čega je i taj način obračuna etata nazvan »metodom dobnih razreda«.

Iako ta metoda i uvek šesdesetih godina prošlog vijeka nije još bila potpuno izradena, ipak je pripada zasluga, da je šumu i šumsko gospodarenje u Saskoj oslobođila okova šestarskih metoda i krivih teorija. Nu i toj je metodi još manjkala prava težnja, da dovede do pravog uvaženja principe sastojinskog gospodarenja i da na tom temelju obračunava etat; ona je jednak, kao i ostale, polazila od celine. Uza sve to je i ovako emancipovana metoda bila sposobna za daljnju evoluciju.

Judeichova je zasluga, što je za obračun etata kao izlazna tačka uzeta sastojina. Sve ostale prijašnje metode prosudjuju čitavo stanje šume, bilo po površini, ili drvnoj masi, ili uvažuju oboje zajedno, pa iz toga sumarnog stanja izvode etat gospodarske jedinice. Na stanje pojedinih sastojina i na njihove potrebe osvrću se tek u drugom redu. Nova saska metoda polazi od sastojine kao jedinice; ona operiše sa sastojinom i na njenom stanju utvrđuje dopustivi etat gospodarske jedinice. Bitnost te metode sastoji se u tome, što se služi i elementima, koji se mogu i statički predstaviti i dokazati, nu ipak tako, da taksator nije na njih strogo vezan. Obračun etata ima više karakter procjene (Gutachten), kod čega se uvažuju i sve imponderabilne veličine.

Sam postupak kod obračuna etata je slijedeći:

Na osnovu približnih računa ustanovi se financijalna ophodnja za tipične normalne sastojine. Uvaživ i druge faktore, koji uplivisu na visinu ophodnje, odrede joj se neke uže granice, pa se odabere ona, koja će danim prilikama najbolje odgovarati. Kad je ustanovljena ophodnja, može se lako odrediti normalna sječna površina jedne periode.

Na osnovu bilježaka, navedenih u taksacionom manualu i uz pomoć sastojinske karte, određuju se sastojine, koje mogu da dođu do sječe u slijedećih 10 ili 20 godina. Prema općem poznatoj Judeichovoj šemi, propisivanje se vrši slijedećim redom:

- 1.) Sastojine, koje je iz gospodarskih razloga nužno posjeti (Loshiebe, sjećine za skraćenje sjekoreda, prekidanje suvišlih kompleksa starih šuma).
- 2.) Sve sastojine, koje su odlučno zrele za sječu.
- 3.) One sastojine, koje za volju sječnog reda treba posjeti i konačno
- 4.) One, čija je zrelost prema postotku zrelosti, dvojbena.

⁶ Judeich-Neumeister: Die Forsteinrichtung, str. 428.

Suma površina i drvnih masa svih sastojina, navedenih pod tačkama 1—4.), daje etat šume za 10 ili 20 godina, kod apsolutnog sastojinskog gospodarenja.

Za mala gospodarstva, koja nemaju pretenzija na potrajanost, nego s kojima se prekidno gospodari, ne treba nikakovog daljnog regulatora za ograničenje gornjeg etata. Drugačije je kod velikih šuma, gdje nije moguće prekidno gospodarenje radi prodajnih, radničkih i fiskalnih razloga i gdje se mora do neke granice voditi računa i o potrajanosti. U takovim je slučajevima potreban neki regulator, koji će taj predloženi etat suziti u uže granice i dovesti u sklad sa cjelinom.

Ulogu toga regulatora vrši razmjer dobnih razreda. Ako je taj razmjer približno normalan, tad je granica etata normalna površina periode. U protivnom slučaju, kod abnormalnog razmjera klase starosti postupa se drugačije; tu već nije moguće oštro odrediti granicu etata, nego se označuju maksimum i minimum površine koja se smije iskoristiti u jednom razdoblju.

Razmjer donih razreda nastupa i ovdje kao regulator za visinu etata i to indirektno putem površine. Kreće li se etat, koji proizlazi iz sastojinskih prilika, unutar tih granica, tada nema nikakve bojazni protiv njegovog iskorištenja. U slučaju, da ni minimum etata ne bi bio ispunjen sastojinama navedenim pod tačkama 1—3), tad se više dotira iz sastojina dvojbine zrelosti.

Ako je već sastojinama pod 1—3.) maksimum etata po površini polučen, ili šta više i prekoračen, tad se sastojine pod 4.) uopće ni ne uvrštuju u predlog sječa. Prema tome je etat jednak sumi drvnih masa, koje se nalaze na onoj površini, koja se u smislu njenog regulatora smije dodijeliti odnosnom razdoblju. Prirast na drvnoj masi kao i gubici kod izrade djeluju modificirajući na procijenjenu drvnu masu. Razumije se samo sobom, da se jednakako kao i kod starije saskih metoda uvažuje i dosadanji etat i ujedno se promatra upliv, kojega je vrišio na opće stanje šume.

Recept, koji bi vrijedio za sve slučajeve, ne može se naravno propisati, nu princip ovih metoda je ovim ukratko izložen.

Kraj regulatora površine, dade se uz označeni maksimum i minimum etata površine još i pomoću koje formule razviti regulator mase. Judeich međutim daje prednost samo regulatoru površine. Sam način obračuna etata u Saskoj izgleda dosta primitivnim, pogotovo ako uvažimo, da se i procijene drvnih masa obavljaju okularno i da se etat površine kalkuliše na osnovu konkretnih boniteta stožbine i sastojine. Nu s druge strane ne smije se zaboraviti, da se u Saskoj vodi već preko 100 godina intenzivno i uredno gospodarstvo, kod kojega se polaže velika važnost na kulture i njegu sastojina (čišćenja i prorede).

Nadalje ne smije se ni to zaboraviti, da je sadanji razmjer dobnih razreda saskih državnih šuma dosta bliz normalnom, pa je godine 1908.⁷ iznašao:

⁷ Martin: Die Fortbildung i. t. d., strana 54.

Na dobni razred starosti 1—20 g.	otpada:	27·2%	šumske površine,
«	21—40	«	22·3%
«	41—60	«	23·9%
«	61—80	«	16·4%
«	81—100	«	6·6%
«	preko 100	«	3·6%

Lojalno govoreći mora se priznati, da je taj približno normalni razmjer dobnih razreda stvoren tek silnim žrtvama u prošlosti i to u glavnom pomoću šestarskih metoda. Sad je već lakše gospodariti na takovim temeljima, pogotovo u pretežno smrekovim šumama sa čistom sječom.

2. Bavarska.⁸

Prema Micklitzu su odredbe ove instrukcije o obračunu etata, od sviju sličnih propisa najdetaljnije i najiscrpljnije, pa pokazuju sve odlike moderne metode uređenja. Taksacioni sistem prilagođuje se svrsi gospodarenja bavarskih državnih šuma, pa se zahtjevi potrajanosti stavljaju kao potpuno ravnopravni principima ekonomiske prirode.

Temelj za prosudivanje dopustivog etata jest površina i razmjer pojedinih dobnih razreda. Za visoke šume, sa kojima se gospodari na način sječina (Schlagweiser Hochwald), sastavljaju se skrižaljke o razmjeru dobnih razreda sa periodama od 20 godina; svaka se perioda dijeli na dva polurazdoblja od 10 godina. Kao starost uzima se gospodarsko, a ne fizičko doba.

Stanje i sastav pojedinih dobnih razreda (razmjer smjese, obrast, bonitet tla), predviđaju se osim toga i grafičkim prikazima. U tim grafikonima leži temelj za prosudivanje dopustivosti etata; u njima se ujedinjuju principi sastojinskog gospodarenja, koji su mjerodavni za opseg sječa, sa nastojanjima razmjera dobnih razreda, koji nastupaju kao regulator površine sječe u jednom razdoblju. Kod tog ograničenja onog etata, koji proizlazi iz principa sastojinskog gospodarenja treba nastojati, da prestare sastojine ne čekaju još dugo na sječu, a s druge strane, da se ne propisuju za sječu nezrele sastojine. Nadalje treba izbjegavati prevelika kolebanja etata radi prodajnih i radnih prilika, lokalne potrebe, a konačno treba nastojati, da se vremenom poluči normalan razmjer dobnih razreda, ukoliko je to iz gospodarskih razloga provedivo.

Za odmjeru površine, koja se može u sljedećih 20 godina iskoristiti, mjerodavna je u prvom redu površina sada već zrelih šuma kao i onih, koji će za to vrijeme polučiti svoju sječu zrelost. Doprstivost otstupa od normalne površine periode istražuje se na temelju razmjera i stanja pojedinih dobnih razreda. U pravilu

⁸ Anweisung für die Forsteinrichtung in den könig. bayerischen Staatswaldungen. 1911. Metoda je prikazana prema navodima spomenute Mieklitzove knjige, strana 16.

Vidi također Martin: Forsteinrichtung str. 233.

treba da je etat površine za slijedeće razdoblje toliki, da uzmogne udovoljiti svim hitnim sjećama (sa iznimkom sastojina dvojbene zrelosti) već za vrijeme prvog polurazdoblja; s druge strane valja zapriječiti negospodarsko gomilanje prestarih sastojina na većoj površini. Daljnje ograničenje površine sječa u slijedećih 20 godina, dolazi do izražaja u odredbi, da sječe ne smiju biti veće od ukupne površine zrelih sastojina, kao i onih, čija je sječa potrebna radi sječnog reda i konačno takovih sastojina, koje će za to vrijeme očušiti svoju sječnu zrelost. U glavnom za pojedine slučajevе divergencije od normalnog razmjera dobnih razreda nema naročitih propisa.

Ova instrukcija jednako kao i ona, po kojoj se uređuju šume kneza Schwarzenberga, s kojom ćemo se doskora upoznati, zahtijeva, da se razvija grafička predodžba o uplivu predloženih sječa na budući razmjer dobnih razreda; u tu se svrhu ustanovljuje i plošna starost (Flächenalter) pojedinih dobnih razreda. Da se osigura nesmetano gospodarenje i da se upravniku dade neka sloboda kretanja, koja je apsolutno potrebna kod pretežno prirodnog pošumljivanja, ne uvrštuje se u sječnu osnovu samo površina, dovoljna za slijedećih 10 godina, nego ona čitave jedne periode. Time je upravniku osiguran slobodan izbor sječina prema stanju i napredovanju prirodnog pošumljenja, čime je učinjen znatan napredak prema t. zv. slobodnom gospodarenju. Kontrola o pridržanju etata površine, treba da se obavi nakon 10 godina, čime dobiva sječna osnova karakter drvosječnog predloga (Hiebsentwurf).

Izbor sječina prepusta se upravniku, koji je obvezan, da se pridržava regulatora u pogledu drvne mase.

Sastojine se privadaju do sječe slijedećim redom:

- Prezrele, prestarjele sastojine, kao i one, koje su u prijašnjem deceniju progajljene u svrhu prirodnog pošumljenja.
- Manji ostaci starih sastojina u pomladnim sječinama i manje množine zaostalih sjemenjača.
- Sastojine lošeg obrasta kao i one, koje ne odgovaraju stojbini.
- Manje sastojine radi nepovoljnog položaja u sjekoredu.
- Progale uz rubove šuma za tvorbu plašta u svrhu obrane protiv vjetra.
- Progajne i prozračne sječe, da se osigura razmjer smjese u sastojinama, koje još nisu zrele za sječu.
- Sastojine dvojbene zrelosti za sječu.

Površine sastojina navedenih pod a—f, smatraju se maksimalnom, gornjom granicom etata za prvi decenij.

Etat izražen u drvnoj masi glavnog prihoda, prema kojem se sastavlja specijalna sječna osnova, izračuna se kao «proizvod počasnog sječivog prihoda i površine, koja odgovara godišnjoj sje-

čini«. Prvi faktor dobije se na taj način, ako se čitava drvna masa razdijeli sa predloženom površinom sječe. Manje sjeće zaostalih sjemenjača, smatraju se kao nadopune glavnog užitka, koji je nešto manji, radi nepotpunog obrasta starih sastojina. Time se želi ispraviti netačnosti, koje proizlaze iz operisanja sa konkretnim površinama.

Karakteristika bavarske industrije leži u tome, što se zahtjevi sastojinskog gospodarenja smatraju posve ravnopravnima s onima potrajanosti; nadalje, što se regulator etata izraženog površinom, ne uzima direktno za ograničenja etata, koji proizlazi iz principa sastojinskog gospodarenja, nego se njime samo ograničuju godišnje sjeće osnove, koja je sastavljena u većem opsegu. Time se daje upravniku veća sloboda u izboru svojih sjećina. Upravo takovim liberalnim odredbama dobiva bavarska instrukcija značenje jednog potpuno modernog postupka.

3. Pruska.

Ova je posljednja od svih njemačkih država definitivno napustila kombinovanu metodu, kad je instrukcijom iz godine 1912.⁶ propisala novi način obračuna etata. Nu i ova nova instrukcija nije se mogla sasmati osloboditi starih tradicija i načela, koja su prijašnje šestarske metode, tako rekuć uklesale u prusko šumarstvo. Dok kod svih dosada navedenih metoda, principi sastojinskog gospodarenja dolaze više ili manje na prvo mjesto, to se u ovoj, daje prednost potrajanosti, pa se vremenski red kod uređenja neke šume naročito naglašuje.

Instrukcija, kako se čini, hotimice ne zalaže u detalje, već prepušta taksatoru veliku slobodu, što je i opravdano kod solidne izobrazbe osoblja. Za osiguranje potrajanosti temelj je razmjer dobnih razreda, čije se stanje specificira prema pojedinim vrstama drveća. Gledajući obračuna etata glasi propis, da prvom razdoblju treba dodjeliti toliko sastojina, dok se ne ispunи normalna površina jednog razdoblja. Kod abnormalnih je prilika ta odredba modificirana u istom smislu kao i kod ostalih instrukcija, gdje se dopuštava površina sječe određuje kalkulacijom, nu kod čega treba uvažavati i potrebe budućnosti.

Etat se izračunava samo za jedno razdoblje, a jednak je drvnoj masi dodijeljenih sastojina, uvećanoj za prirast do polovice razdoblja i umanjenoj gubicima kod izrade stabala. Njezi i uzgoju sastojina kao i tvorbi kratkih sjekoreda, posvećuje se najveća pažnja.

Ne samo naglašivaje potrajanosti, nego i neke ostale odredbe jasno svjedoče, da je cijeli sistem vrlo oprezan i ponešto konzervativan, što je donekle uvjetovano i samim karakterom šuma.

⁶ Anweisung zur Ausführung der Betriebsregelungen in den preussischen Staatsforsten 1912.; obradeno prema navodima citiranog Micklitzovog djela,

Vidi također: Martin: Forsteinrichtung 1910, str. 223.

4. Baden.

Sadanji postupak kod obračuna etata, razvio se daljnjom izgradnjom instrukcije iz godine 1878, a sastoji se ukratko u slijedećem:

Na osnovu opažanja prilikom vanjskih radova, o zrelosti sastojina, potrebi prirodnog pošumljenja i sječnom redu, sastavlja se prema principima sastojinskog gospodarenja privremenim sječnim predlogom¹¹ (Vorläufiger Hiebsplan), u koji se uvrštavaju sastojine slijedećim redom:

a) Hitno potrebne sječe prestare, prezrele sastojine, koje treba što prije iskoristiti.

b) Potrebne sječe sastojine, u koje je uvedeno prirodno pošumljenje ili koje se za volju sječnog reda moraju iskoristiti.

c) Sastojine dvojštive sječne zrelosti, a to su one, koje će u slijedećih 10 godina polučiti svoju sječnu zrelost ili koje se moraju djełomice iskoristiti, da se uvede pošumljenje.

Zaostale sjemenjače i pričuvci unašaju se samo sa svojom drvnom masom, prema potrebi sječe, u koju od navedenih kategorija

Kod sastojina, čija se čitava drvna masa neće iskoristiti, unaša se u predlog samo onaj dio površine, koji odgovara masi, koju namjeravamo iskoristiti. Gdje površina sječe nije u prirodi oštro omeđašena, što je slučaj kod prirodnog pošumljenja, to se kao etat uvrštuje ona površina, koja odgovara predloženoj drvnoj masi. U raznodbnnim satojinama, dodjeljuje se često dijelovi jedne te iste čestice, raznim grupama u pogledu hitnosti sječe.

Da se prosudi, je li etat izražen privremenim sječnim predlogom, odgovara načelima potrajnosti, treba ga sravniti sa:

1) Poprečnim sveukupnim prirastom (Gesamtdurchschnittszwachs, d G z), o kojem daje pregled opći opis sastojina. Pošto se taj prirast izračuna, pomoću normalnog sječnog doba, to on predstavlja gornju granicu sposobnosti prirašćivanja.

2) Sveukupnim tekućim prirastom (IGz): ovaj predstavlja omjer drvene masu, koja se smije posjeći, a da se sadanja zaliha gospodarske jedinice ne uveća ni ne umanji.

2.) Normalnom sječnom površinom $\frac{F}{n} \times 10$ kod čiste sječe.

4.) Sječivim prihodom, koji odgovara normalnoj sječini $E_u \times 10 \times m$ gdje »m« znači popriječnu drvenu masu pa 1 ha, uvezanu za prirast, kroz vrijeme od 5 godina.

Definitivni se etat dobije, ako se sravne i dovedu u sklad odredbe privremenog sječnog predloga s onima pod 1—4; kod toga regulisanja etata, naročiti obzir treba uzimati na razmjer dobnih razreda. U tu se svrhu ispituje sadanje stanje, pojedinih dobnih razre

¹⁰ Dienstanweisung über Forsteinrichtung in den Domänen, Gemeinde und Körperschaftswaldungen des Grossherzogtums Baden, 1912.

¹¹ Spomenuto deilo, str. 22.

da sa normalnim. Treba nastojati, da se normalnost dobnih razreda poluči po površini i po drvnoj masi. Na medusobni položaj pojedinih dobnih razreda treba uzimati naročiti obzir.

Obračun etata za gospodarsku jedinicu, koja ima normalnu množinu dobnih razreda, ne zadaje naročitih poteškoća. Za abnormalne se prilike ne može utvrditi neko općenito pravilo, koje bi važilo za sve slučajeve. Manjaku li srednjedobne sastojine, to ovisi o snazi prirasta i stanju starijih sastojina, kako dugo ćemo ih još držati. Ne pokazuju li dovoljnog prirasta, tad ih treba što prije iskoristiti; kod toga treba držati u vidu: mogućnost unovčenja, radne prilike, stalnost (Stetigkeit) gospodarenja i potrebe vlasnika šume. Manjak starijih, sječivih sastojina nadomješta se sječom mlađih, u koliko su se ove već približile svojoj financijalnoj zrelosti.

Kod potpuno abnormalnog razmijera, dobnih razreda, osobito ako je velik manjak srednjedobnih sastojina, to se za osiguranje potrajanosti sumarno sastavlja pregled o razvoju površine dobnih razreda i njihovih masa za najbliže periode, ukoliko to upliviše na visinu sadanjeg etata. U takovom je slučaju dovoljno, ako polazimo od općeg stanja šume. Iz sadanje srednje starosti i srednjeg boniteta pojedinih dobnih razreda prosuđuje se drvna masa, koja će se predvidno polučiti u doba sječe (sredini periode). Premještanje sastojina iz jednog razdoblja u drugo nije potrebno. Dovoljno je, ako se objasni, na koji način će se moći nadomjestiti eventualni manjci drvene mase i gdje će trebati mijenjati etat najbližeg razdoblja. Tako ustavljeni etata ispituje se još konačno regulatorom mase pomoći formule austrijske kamerale takse. Za određenje uporabnog razdoblja, mjerodavno je stanje sastojina i razmjer dobnih razreda.

Premda se etat ispituje i pomoći regulatora površine, to se ipak težište metode prenaša na normalnu i konkretnu drvenu masu i prirast tako, da kombinacija sastojinskog gospodarenja s metodom dobnih razreda (kalkulativno ustavljene etate izraženog površinom), ne dolazi kod ovog postupka toliko u obzir. Tome će biti taj razlog, što se u Badenu odavna obračunavao etat prema rašestarenju masa (Massenfachwerk), pa je odatle ostala veća sklonost računanju s masama nego li sa površinama. S druge strane većina šuma pomlađuje se prirodnim putem (jelove sastojine sa dugačkim pomladnim razdobljem), kod čega je jednostavniji rad sa masama, nego sa površinom.

5. Hessen.¹²

Nasuprot Badenu, ovdje se opet uzima površina, kao regulator za stupanj iskorištenja. Prema principima sastojinskog gospodarenja predlažu se za sječu sastojine:

1. Prezrele i slabog prirasta.
2. Zrele za sječu i

¹² Prema Mieklitzu, str. 25.

Vidi također Martin: Forsteinrichtung 1910. str 252.

3. Dvojbine sječne zrelosti.

Regulator sječe je normalna površina jednog razdoblja. Kod abnormalnog razmjera dobnih razreda otstupa se od normalne sjećine. Da se odredi veličina toga otstupa, ispituje se konkretni razmjer dobnih razreda sa normalnim za 2–3 periode. Kod toga se uvažuje srednja starost (Altersregulator), a ujedno se i novi etat sravnjuje sa dosadanjim i konkretnim prirastom (Massenregulator). Diferencije etata u pojedinim periodama, nastoјi se po mogućnosti izravnati.

Površine pojedinih dobnih razreda, specificiraju se prema vrstama drveća radi njihove razne vrijednosti. Ta je odredba stvorena iz naročitog obzira na hrastove sastojine, da se s njima što većma ekonomski postupa.

6. Taksaciona instrukcija za šume kneza Schwarzenberga u Čehoslovačkoj iz god. 1908.¹³

Taksacioni sistem, kao i čitavo gospodarenje sa šumama kneza Schwarzenberga stoji na vrlo visokom stepenu i s pravom se ističe kao uzor u svakom pogledu.

Jednako, kao i kod austrijske metode i ovdje se, odmah nakon toga, što je taksator ponovo obišao cijelu šumu i stvorio si jasnu sliku o stanju sastojina, određuju sastojine, koje treba posjeći u sljedećih 10 godina. To prethodno određivanje sjećina za sljedećih 10 godina obavlja se dakle prije nego li se ispituje dopustivost tih sječa s gledišta raznih regulatora. Kod toga obilaženja šume i stvaranja suda taksatora intenzivno podupire i prati sam starešina Uprave, koji je bolje informiran o stanju sastojina, uzgojnim potrebama, izvozu, lokalnoj potrebi i ostalim aktuelnim pitanjima.

Sastojine se prema svojoj sječnoj zrelosti i potrebi sječe vrstaju sljedećim redom:

1. Sječe potrebne za tvorbu kratkih sjekoreda; nadalje, sječe nužne da se otvori pristup do starijih i zrelih sastojina.

2. Sastojine slabog obrasta i prirasta, a naročito one, koje ne odgovaraju staništu, kao i takove, koje kvalitativno propadaju, ukoliko su pristupačne.

3. Ostale za sječu zrele sastojine prema potrebi i stupnju zrelosti.

4. Nezrele sastojine, uslijed lošeg položaja u sjekoredu.

5. Male sastojine, bez obzira na zrelost, koje se radi izjednačenja moraju posjeći.

Sastojine uvrštene pod 2. i 3. tačku jasno svjedoče o uplivu momenata sastojinskog gospodarenja na visinu etata. Odredbe tačaka 4. i 5. opet dokazuju, da se uzima previše obzira na konsolidaciju

¹³ Prema djelu: Mieklitz: Bestandswirtschaft und Altersklassenmetoden, Wien 1916., str. 11.

sastojina. Pošto su međutim principi izloženi pod tačkama 1.—5. u oštroj protivnosti sa zahtjevima potrajnosti, to instrukcija određuje, da se više rezova (Reviere) spajaju u veće skupove, a u svrhu, da se abnormalnosti dobnih razreda na velikoj površini izjednače.

Kod šuma, kojima je glavna svrha prihod, treba zahtjevima sastojinskog gospodarenja dati prednost pred onima potrajnosti. Ustanovljena visina prihoda, samo je k a z a l o za visinu etata, a ne neka obvezatna odredba za njegovu veličinu.

Predlog sastojina za sjeću uglavnom se dakle sastavlja prema principima sastojinskog gospodarenja. Da se utvrdi, je li potrebno i dopustivo sve sastojine uvrštene u navedenih pet tačaka zaista i posjeći, treba taj još donekle n e o d r e d e n i e t a t ograničiti i stegnuti u uže granice. Kao prvi regulator uzima se dosadanji etat, koji ujedno služi kao neko mjerilo za buduće sjeće. Kao drugi regulator služi razmjer dobnih razreda; ovaj se prosuduje na osnovu skrižalike dobnih razreda, koja se sastavlja na temelju konkretnih površina. Na bonitet sastojina, koje se ne nalaze u p o m l a d n o m r a z r e d u (slabiji obrast), ne uzima se nikakav obzir. To nije ni potrebno, jer se sa sastojinama već odavna valjano i uredno gospodari, a naročita se pažnja posvećuje kulturama i proredama tako, da su stare sastojine većinom dobrog obrasta. Površine mješovitih sastojina, koje se unašaju u skrižalike dobnih razreda, ujedno se razvrstavaju prema razmjeru smjese na pojedine vrste drveća.

Konkretnе površine pojedinih perioda sravnuju se sa normalnim iste starosti. Kod približno normalnih prilika uzima se kao granica etata, normalna površina jedne periode. Kod abnormalnih prilika određuje se kalkulativno gornja i doljnja granica etata površine, unutar kojih se kreće budući prihod šume izražen u površini. U tu svrhu pokušava se odrediti uporabno vrijeme, unutar kojega bi se mogle izjednačiti konkretne abnormalnosti. Nadalje se ispituje hitnost sjeće pojedinih sastojina i mogućnost unovčenja. Kod toga se pokusno izračunava, koliku bi starost dosegle sastojine u jednom ili drugom slučaju, kakovo bi bilo njihovo stanje u doba sjeće, mogu li je bez većih gubitaka dočekati i konačno, ne dolaze li do sjeće, uslijed takovih dispozicija, prestarje ili nezrele sastojine.

Kad je tako k a l k u l a t i v n o utvrđen regulator etata po površini, tad se ispituje njegova dopustivost ra regulatorom mase. Taj se dobije multiplikacijom prvoga sa geometrijskim srednjim sjećnim prihodom, pa se taj sravnuje sa prijašnjim etatom. Na tom se temelju sastavlja specijalna sjećna osnova, čemu se ujedno prema potrebi ispravlja prvobitni sjećni predlog.

Konačno, da se prosudi, kakav će upliv vršiti sjeće predložene za slijedeće razdoblje na kasniji razvoj razmjera dobnih razreda, a naročito, može li se očekivati rastenje ili padanje prihoda, crtaju se grafikoni dobnih razreda i kalkulativno se prosuduju prihodi za buduća razdoblja. Pokaže li se kod toga, da će se razmjer dobnih razreda u budućnosti popraviti, mogu se sadašnji etati još i pojačati, ako to nije spojeno sa gubicima prirasta.

Kako vidimo, čitava je metoda jasna, jednostavna i duboko promišljena kako kod sastava sječnog predloga tako i kod ograničenja etata pomoću regulatora površine i mase i konačno, što razmatra budući razvoj razmijera dobnih razreda.

Sistem, po kojem se određuje etat, pretstavlja vrlo uspjelu kombinaciju sastojinskog gospodarenja sa metodom dobnih razreda, kod čega se daje prednost momentima sastojinskog gospodarenja.

7. Madžarska.

Ugovorom o miru izgubila je Madžarska najveći dio svoje šumske teritorije. Izgubljene su šume ogromnog luka Karpata od Bratislave do Oršove čitavim Erdeljem i slovačkim Sredogorjem. Preostalo je tek nešto šuma u Dunántúlu, t. j. u kraju između Dunava i Drave. Na taj je način gospodarska ravnoteža zemlje bila iz temelja potresena, jer je ostalo premalo šume za velike potrebe stepskog Alfölda. Taj manjak šume nastoјao se nadomjestiti intenzivnjim gospodarenjem i novim pošumljenjima, stoga je razumljiva Kaánova akcija: »Erdőt az Alföldnek« (sa šumom u Alföld).

Ono, što šumarskim stručnim piscima nije uspjelo kroz dugi niz godina, naime, da postignu izmjenu nesavremenog taksacionog sistema, učiniše to poratne prilike. Posve ispravno se opazilo, da se intenzivnost produkcije može podići, jedino u onom slučaju, ako se čitavi sistem gospodarenja radikalno promijeni. Ta je reforma, posve prirodno, zadesila i taksacioni sistem, koji je iz temelja promijenjen time, što je godine 1920. donesena nova instrukcija za izmjeru, omeđašenje i uređivanje šuma. Da ne duljimo, navadamo tek toliko, da je ta nova instrukcija izrađena uglavnom prema bavarskoj instrukciji; uzete su dakle sve lijepe osobine bavarske instrukcije, pa prema tome možemo da ocijenimo savremenost sistema, po kojem se sada uređuju šume u Madžarskoj.

Razumije se samo po sebi, da je novom instrukcijom nestalo onog zastarjelog poimanja o gospodarskoj jedinici, sjekoredu, okružju i potrajanosti. Prema prikazu te nove instrukcije u Erdézeti Lapok-u¹ dobivamo dojam, da Madžarska ima sada jednu zaista modernu instrukciju za uređivanje šuma.

Svratimo međutim pogled na drugu stranu. U državnim šumama bivše ug. pole Monarhije još je uvijek na snazi onaj isti taksacioni sistem, koji su već i sami njegovi stvaraoci odavna napustili i koji se ni u ostalim zemljama sa naprednim šumarstvom više ne primjenjuje. Stoga smatramo da je ispravno, ako ustvrdimo, da ne samo razlozi stručne prirode, nego i interesi našeg narodnog i državnog prestiža imperativno zahtijevaju, da i mi svoj taksacioni sistem modernišemo i da ga dignemo na dostoјnu visinu.

¹ Fekete Zoltán: Az új erdőrendezési utasítás ismertetése és méltatása, Erd. Lapok 1920. str. 538. (Prikaz i ocjena nove taksacione instrukcije, od nepoznatog pisca). Nadalje nalazimo u Erd. Lapoku iz god. 1920. na str. 295—307, članak: Az új üzem rendezési utasítás ismertetése. (Prikaz o novoj taksacionoj instrukciji).

Униформисање шумарског особља.

Чл. 26. српског закона о шумама, гласи: »Окружни шумари, подшумари и чувари шума дужни су носити одело и оружје, које им пропише министар привреде. Одело ће им бити од народне тканине.«

Прописи овога члана закона о шумама код шумарског особља у Србији данас се готово никако или у најнижим случајевима одржавају.

Том неизвршивању законских прописа поред осталих узрока може се споменути још међу главним узроцима скупоћа одела и униформи с једне стране, те слаба материјална награда овог особља с друге стране.

Сем тога у Војводини, Хрватској, Босни и Херцеговини видимо свим другу униформу код шумарског особља у колико је још оно данас носи по прописима аустријског и угарског закона, што свакако није у складу и не одговара проведеном јединству наше државе.*

Пројекат новог закона о шумама је готов и како сазнајемо коначно је предат Народној Скупштини на озакоњење.

У овом пројекту никде се не говори о прописима и начину ношења одела и оружја од стране шумарског особља.

Да ли су гг. којима је била поверена израда тога пројекта, сматрали униформисање шумарског особља као непотребно, или су то питање пре пустили да регулишу специјални правилници и министарске наредбе, непознато нам је.

Што се тиче прописа о устројству и ношењу униформи, истина је, да је то пре ствар правилника и наредби, него ли закона, али има једно питање, што ћемо мало доцније видети, које је требало законом регулисати и обезбедити.

Мишљења о униформисању шумарског особља могу бити двојака: за и против и о том питању могло би се дискутовати, но потписани стоји на гледишту да је оно потребно и то из многих разлога.

Шумарска струка поред своје привредно-економске важности обухвата још и полицијско-народну власт; а да је особље оних струка које своју службу врши у непосредном додиру са народом под видом разних контрола, заштите, надзора и обезбеђења ((војска, жандармерија, финансијска струка, полиција, жељезничари, шумари итд.) униформисано у свим државама о томе мислим не треба коментарисати.

Жалосно, бедно и мизерно изледа данас код нас шумарско особље, а нарочито чувари шума, обучени у разноврсним подрпаним дроњицама.

Често пута народ — горосечци — то особље у шуми и не познаје као државне органе, те студа чести случајеви да поједини сеоски вагабунди, кметови, пандури и др. с успехом играју улогу чувара државних шума вршећи разне пљачке и упене, а на штету државних интереса.

* Униформе носи само шум. чуварско особље у овим крајевима.
Оп. Ур.

Кроз униформу се испољава власт, ауторитет и функција дотичног органа те отуда народ и показује много више поштовања, послушности и бојазности наспрам униформисаног државног службеника.

Без обзира да ли ће се шумарско особље униформисати или ће и даље остати да носи одело како ко стигне и узмогне набавити, остаје не-побитни факат који ће и највећи лаик потврдити, да ни једни државни службеници не троше и не испају више одела и обуће, него што је то случај код шумарског особља, које се из дана у дан ломи, крши и провлачи кроз шибље и дрвеће, стене и камење, јаруге, урвине и потоке, га-зећи блато и снежне сметове.

Отуда то особље изложено изванредним издацима за набаву оног вишке одела и обуће, које му при ма којем другом раду и у ма којој другој служби не би било потребно.

Редовне припадлежности шумарског особља идентичне су са припадлежностима особља осталих струка, те изванредне издатке и неу предвиделе, и то је оно питање за које би желили да је било говора у новом закону о шумама и да је њиме у корист шумарског особља регулисано и обезбеђено.

Новим војним законом видимо да је официрима обезбеђено око 9000 динара годишње за набавку одела и обуће, (наравно ту су и неке парадне униформе) а исто тако и жандармерија и финансијска струка добија од државе одело и обућу. Нећемо да замерамо ни војеци ни жандармима ни финансима јер су с пуним правом добили и стекли ову помоћ, али имамо право да се запитамо: зажто је шумарско особље у том погледу запостављено, и да ли они по вредности врше исту, а по напору још и тежу службу од напред поменутих струка.

Дали се више испа и дали више треба одела једном официру који јаше на коњу и једном финанцу који иде од села до села по лепом и углажаниом путу, или једном чувару шума који се провлачи по шумама и ломи по камењу и гудурама.

Државници сматрају да су учинили уштеду у буџету и постигли велики успех ако су припадлежности државних службеника свели на минимум, а не виде да се државна каса десет пута више штети недозвољеним и недопуштеним шпекулацијама једнога иначе поштеног и ваљаног државног органа, који је под притиском материјалне бедре приморан да преломи и прекрши и последњу искру карактера и морала да би могао изаћи као победник у борби за опстанак. А тим недозвољеним и недопуштеним шпекулацијама никде није дато више могућности и шире поље злоупотребама, него што је то у шумарској служби.

У интересу је државе да шумарско особље у овом погледу легалним путем материјално помогне о безбеди, да би се у борби за опстанак избегле евентуалне злоупотребе и морал особља које иначе под притиском бедре има граница, одржао на достојној висини.

Стога желети је да се Југ. Шумарско Удружење па овогодишњем конгресу у Сарајеву овим питањем позабави, а ако с обзиром на данашње политичко стање, нови закон неће можда још ни за годину дана бити изглазан у Скупштини, није још доцкан да се у чл. 135. поменутог закона у томе смислу изврше потребне измене и допуне.

С. Р. Б.

Писмо уредништву.

Поштовани господине уредниче!*

Дозволите ми, да се, обзиром на критику мого члanka »Посљедице и несправних шумски такса у уговорима«, осврнем на изводе госп. инг Карла Каропа, изнесене у »Шумарском Листу« бр. 7. страна 358., те Вас молим, да изволите у Вашем цијењеном листу уврстити у цијелosti мој сплиједећи одговор:

Госп. инг. К. Кароп почео је свој одговор набрајањем оних постојатака, које сам ја код искоришћавања прашума у »Шум. Листу« бр. 5. о. г. **прегледно навео**, те их је означио као теоретичке, не мјеродавне и т. д.

Послије сваког увода биће, да је сваки читаоц очекивао, да ће писац сада исто тако **прегледно навести**, који су сортименти произашли код искоришћавања прашума по испитању и проналаску других органа и по његовом искуству, да би си шум. стручњак или индустријалац дрветом могао створити слику, што би одговарало сврси исправљања у једном стручном листу. Но то није учињено, сигурно из разлога, што ни код сјече у уговорним подручјима нити код пословања у властитој режији није до сада никад измјерена цјелокупна дрвна маса након сјече, па ни остаци након израде и извлачења дрвета, надаље, јер о таквим подацима не постоји евиденција и коначно, јер би писац са састављањем оваког прегледа сигурно дошао у контрадикцију тако с уговореним процентима као и с на-кнадно, односно доскора састављеним резултатима сјече.

Ако је постотак отпадака и трулог дрвета, које фирмe сада примају, у прашумама 20% и 45%, како је дошло онда до тона, да је размјер између корисног и горивог дрвета скоро у свим новијим уговорима узет са 80% : 20%. Ја мислим и тврдим, да овај размјер не може бити исти код Ш. И. Добрљин-Дрвар, чије су састојине — како је познато — квалитативно најслабије у Босни, и на пр. код фирмe Аислер-Ортлиб, Днолука и т. д.

Та чињеница доказује само, да навод у мом члankу, да постотак између корисног и горивог дрвета, унесен у уговоре само на темељу констатације размјера између корисног дрвета 1. и 2. класе из процјепених опратора, одговара истини. То се може доказати из свих, Министарству Шума и Рудника предложених исказа о дрвним масама, које се могу издати у сврху искоришћавања, као и из оних маса, које су унешене у уговоре као предмет продаје. Размјер од 80 : 20% између корисног дрвета 1. и 2. класе

* Доносећи овај одговор г. инг. Вајсера, упозоравамо гг. читаоце Ш. Л. да је главна скupштина Ј. Ш. У. у Сарајеву на предлог г. инг. Лукача закључила о овом питању отворити **анкету у Ш. Л.** Према томе молимо ону гг., која мисле, да би могла својим уласком у ову стручну полемику допринijети онjем интересу, да изволе изнијети своје мишљење. Оп. Ур.

одговара само оном начину примо-предаје, ако се мјери корисно дрве 2. кл. до 15 цм промјера на танком крају. За вријеме бившег шефа шумског одсјека, госп. Пфеифера, била је граница примања корисног дрвета 2. кл. макнута од 15 на 10 цм, што се може доказати из дотичних додатака уговора као и из увјета путем дражбе склопљених уговора. Ради тога проширење се и размјер између корисног дрвета 1. 2. кл. на 77 : 23%, како сам то ја теоретички изнис.

У колико су дакле подаци госп. инг. Каропа тачни и за склапање уговора исправни, није нужно даље да објашњавам, али ипак налазим по потребним, да расвјетлим мало хисторијат израчунивања шумске таксе у уговорима.

Након разријешења стarih уговора било ми је повјерено са стране госп. инг. Каропа, да саставим нацрт о условима уговора, које би требало склопити на ново са појединим фирмама. Удоволно сам својој задаћи тиме, да сам у нацрту уговора много установио поједноставио. Био сам за мјерење свеукупне дрвне масе стабала и за раздјобу на корисно дрво 1. и 2. класе, али и за то, да се фирмама одрачуна трула и шупља дрвна маса.

Многи од стручњака биће можда истог мињења, јер држава, као први чувар морала, не може одобрити предају трулог дрвета и том тим мање, што прво овај поступак не вриједи за све фирме, односно код некојих фирмама одрачунава се труло дрво од примљене количине, што је госп. инг. Кароп у свом чланку прешутио, а друго, јер се свим фирмама од примљене дрвне масе одбија обруб, дакле здраво дрво, а у много се случајева као таково и прода.

Госп. инг. Кароп прерадио је мој нацрт по свом искуству и послao чистопис истог приватним путем у Београд. Није ми познато, какве је услове уговора унис у свој нацрт, само толико је фактум, да се од тада умјесто израза »корисно дрво 2.кл.« почело употребљавати израз »гориво дрво«.

Међутим, и то у љету 1919., био је послан изасланик Министарства Шума и Руда у Београду шумском одсјеку у Сарајеву, да састави калкулације шумских такса у свим уговорним подручјима за год. 1919. Ја сам имао част с њиме саставити не само калкулације за уговоре свог инспекционог рајона, него и за бечале, укључиво инспекциони рајон шефа госп. Каропа. Ову дужност морао сам примити као **теоретичар** с тог разлога, јер наредба о калкулацијама шумске таксе онда још није била издана, а Бартина формула још уопће није била позната. Дрвну масу за калкулацију установио сам на темељу корисног дрвета 1. 2. класе из таксацијоних оптерата, а шумску таксу израчунаша сам просјечно на 1 м³ корисног дрвета без разлике на квалитет истог. У септембру 1919. издао сам као заступник шефа наређење о калкулацији просјечне шумске таксе, те сам послao два примјерка једном референту у Министарство, јер сам примијетио, да горе споменути изасланик у погледу калкулације није имао никакове упуте од свог надлештва.

Кад су у години 1920. почеле расправе са фирмама ради склапања уговора, био је позван и госп. инг. Кароп (мислим онда већ у својству вршиоца дужности директора), у Београд с налогом, да понесе дотичне калкулације. Како су биле израђене ове калкулације? Инг. госп. Кароп пре-

радио је једноставно моје горе паведене, изасланику Министарства израђене калкулације, према међутим промијењеним надницама и цијенама, установио пројесчну шумску таксу, али је уједно надопунио калкулацију* са назнаком шумске таксе за корисно дрво 2. класе, премда, да је постојала намјера, да се израз «корисно дрво 2. класе» елиминира.

По којој је формули израчунао госп. инг. Кароп цијену корисног дрвета 2. класе, није својим потчињењем никад показивао, нити се трудио, да у том погледу изда какову наредбу. Но пошто није истодобно повисио шумску таксу пројесчног корисног дрвета на таксу корисног дрвета 1. кл., био је тим поступком ерав прикраћен. Овим је госп. инг. Кароп већ онда документирао, да мој доказ о неисправном израчунивању шумске таксе сортимената није никаково изнашање.

Како се dakле види, нису прије склапања уговора никаква наређења била издана, по којим би се могло равнati у погледу квалификације дрвета или израчунивања шумске таксе поједињих сортимената чет. корисног дрвета и да је и сам шеф шумског одсјека прије свог одласка у Београд још са корисним дрветом 2. кл. калкулирао. Владајући је каос сигурно томе и допринео, да се до данас морало више уговора надопунити додатима. Но уједно се и види, на који се је начин увукao проценат чет. оргијевног дрвета у проценте корисног дрвета 2. класе без икаквих у том погледу учињених испитивања.

Успоређивање шумског господарства за вријеме аустријске управе и сада није било потребно да се спомене, јер је рђаво господарство аустријске управе било већ приликом састанка бос.-херг. шумара у Сарајеву у фебруару 1919. потанко освијетљено и осуђено. Исто тако било је потребно напаћати лоше успјехе режијског пословања, јер по његовом тадашњем пројекту, да се подручје Штајнбајс узме у властито режијско пословање (види »Пројекат за организацију шумарства у Б. и Х.« год. 1919. страна 17.), не би постигао боље успјехе, него код режијског пословања код шумске управе у Бусовачи.

Да напокон оправдам приговор, што га је госп. инг. аКроп, при концу свога чланка, на мене ставио, слободан сам изјавити слиједеће:

Обзиром на то, што сам већ једанпут у свом најрту био изјавио своје мишљење о условима уговора мислим, да није било потребно, да то више пута понављам. Но ипак сам упозорио госп. инг. Каропа, ако се добро сјећам, у присуности владиног савјетника г. Др. Милошевића, на неправилност израчунивања шумске таксе у погледу чет. сортимената, али г. инг. Кароп није показао интерес за то питање, као ни онда, када је горе споменути изасланик Министарства био у Сарајеву ради састављања калкулација.

Истина је, да сам био позван у Министарство Шума и Рудника као инспекциони чиновник расправама са фирмом »Угар« ради склапања уговора, али је истина и то, да сам био касно позван и готово post festum дошао, те у овој ствари једва био запослен. Премда тада нисам био инспекциони чиновник уговорног подручја Аислер-Ортлиб и у овом рајону слабо оријентисан и неприправљен, ипак сам морао водити расправе са наведеном фирмом. Пошто су међутим увјети уговора већ били готови, био би

* Како ћете из приклопљене калкулације видјети. (Оп. писца.)

Фирма шумско-индустријално д. д. »Угар« и »Днолука«.

Сијеку за год. 1919. 20.000 бук., 200.000 чет.

КАЛКУЛАЦИЈА

за корисно дрво:

1.	За сјечу и чишћење и за израду на балване	14.— К (18.—)*	13.— К (15.—)*
2.	Влачење или сплављење до првог транспортног пута (железнице)	17.— К (25.—)	15.— К (20.—)
3.	Трошкови за манипулацију у шуми	1.— К (2.—)	1.— К (2.—)
4.	Товарење на вагоне	6.— К (8.—)	5.— К (6.—)
5. a)	Трошкови за градњу нове шум- ске железнице просјечно годиш- ње од 3.70 км [по 100.000 (300.000)* за 1 км]		
б)	За уздржавање жељезнице од km 46 km годишње по [2.500 K (5.000)* за 1 km]	2.43 K (7.—)	2.43 K (7.—)
6.	Амортизациона тангента за глав- ну пругу, машине и друге по- требне направе	2.— К (5.—)	2.— К (5.—)
7.	За превоз дрвета до Турбета просјечно 40 km и за истоварење	12.— К (35.—)	10.— К (30.—)
8.	За манипулацију на стоваришту	1.20 K (2.—)	1.— К (2.—)
9.	Трошкови за резање 1 m ³ облог дрвета	50.— К (150.—)	45.— К (100.—)
	Укупни трошкови 1 m ³ облог дрвета	105.63 K (252.—)	94.43 K (187.—)
10.	Код (50 % односно)* 60 %-тног ис- коришћавања трошкови за 1 m ³ резаног дрвета	166.10 K (504.—)	157.38 K (310.42)
11.	За манипулацију резаног дрвета на складишту	2.40 K (3.—)	2.— К (3.—)
12.	Кало	8.— К (10.—)	7.— К (10.—)
13.	Непредвиђени трошкови и порез Укупни трошкови за 1 m ³ резаног дрвета на стоваришту	2.— К (5.—)	2.— К (5.—)
	Продајна цијена локо Турбе	178.50 K (522.—)	168.38 K (328.42)
	Диференција	350.— К (950.—)	450.— К (900.—)
	Код 20 %-тног подузетничког добитка	171.50 K (428.—)	281.62 K (571.68)
	Остаје шумска такса за 1 m ³ резаног дрвета	58.66 K (317.—)	75.— К (300.—)
	Такса за 1 m ³ облог дрвета	112.84 K (111.—)	206.62 K (271.68)
	(За четњасто дрво 2. класе = 26 K.)*	67.70 K (56.—)	123.97 K (163.—)

* У загради означене бројке и писмо је исправак госп. инг. Каропа.
(Оп. писца).

сваки приговор с моје стране — када је већ толико уговора и калкулација на сличан начин састављено било — узалудан. Осим тога — како сам већ горе навео — није постојала наредба, по којој би се могло установити шумску таксу чет. сортимената. Могуће је, да је госп. инг. Кароп имао своју методу, по којој је корисно дрво 1. 2. класе установио, но којом се једино он служио, и то сигурно зато, да она не би једног лијеног дана изашла, без његовог знања, у шумарском календару и да се не би напао на крају један рачунски гимнастичар, који би објелоданио, да су формуле г. инг. Каропа изведене из Бартине формуле, како се је то мени десило.

Сарајево, 16. јула 1924.

Са особитим поштовањем

Инг. **Јосип Васнер.**

Bilješke.

Poškodbe gozdov v logaški kotlini po viharju.

Dne 7. julija t. l. ponoči ob 22. uri je nastalo v logaški kotlini strašno neurje, ki je trajalo kakih 5 minut. V tem kratkem času je silovit orkan povzročil velikansko škodo na polju, poslopijih in v gozdih.

Poškoda po viharju na parc. št. /1010187 davč. obč. Doljni Logatec.
Fot. okr. gozdar Kordon.

Poškodovana gozdna ploskev znaša 103'0465 ha in sicer na 186 katastralnih parcelah v davčni občini Dolnji Logatec, med njimi 14 z lesom obraščenih pašnih parcel na površini 88'8465 ha. Prizadetih je 46 posestnikov — individualnih lastnikov posasmeznih parcel. V davčni občini Cerkovska vas pa je poškodovanih 14 katastralnih parcel na površini 14'2000 ha, last 13 individualnih posestnikov.

Množina polomljenega in podrtega lesa znaša 7726 polnih kubičnih metrov. Škoda se ceni na 550.300 Din. Sastoju su bili smrekovi in jelovi; starost sestojen na posameznih parcelah je bila različna; poleg mladih sestojev so rastli stari, do 120 letni.

**Poškode po viharju na parc. štev. 1010/186. davč. obč. Dolnji Logatec.
Fot. okr. gozdar Kordon.**

Škoda opstoja v tem, ker se ne da doseči visoka cena, radi nujnega pospravila vsled preteče razmnožitve lubadarja, — dalje, — ker je veliko lesa napolmljenega, razbitega; — ker treba posekat deloma še nezrel, mlad les; — ker bo treba nastale goljave pogozditi, — ker je polomljen podraste — in vsled stroškov za pospravljanje.

Prislojno oblastvo je takaj vse primerno ukrenilo, da se podrto drevje takoj oklesti in olubi ter v naikrajšem času pospravi.

Šivic.

Tečaj za gozdne in lovске čuvaje

v Kostanjevici se je 15. julija t. l. zaključil. O gozdarstvu se je poučevalo 2½ meseca, o lovstvu in ribarstvu pa samo 12 dni, kar je vsekakor premalo.

Gozdni in lovski tečaj je obiskovalo 11 oseb, samo lovski in ribarski pouk pa 4 osebe. H končnemu izpitu za gozdne čuvaje je prišlo 7 kandidatov iz Prekmurja, ki tečaja niso obiskovali, dočim so tečajniki položili izpite, ki jih usposabljajo deloma za gozdne in lovске, deloma samo za lovске čuvaje. Splošen uspeh tega tečaja je bil zadovojiv.

Podučevali so višji gozdni upravitelj inž. R. Kosiek ter gozdarja Mir. Hanzlovsky in Jos. Drachsler. O ribarstvu je predaval prof. Ivan Franke iz Ljubljane, o splošni psoreji in dresuri gozdar M. Hanzlovsky, poleg njega pa tudi g. E. Prižaj iz Ljubljane.

Šivic.

Skupština U. J. Čs. L. u Pragu i veliki sajam uzoraka. Čehoslovačko šumarsko udruženje održaje svoj ovogod. zbor od 25. do 29. septembra o. g.

Prvi dan t. j. 25. dolazak gostiju, a u 20 sati na večer prijateljski sastanak Král. Vinohrády, Purkynovo náměstí, roh Korunní třídy.

26. u 9 sati sastanak u Reprezentančnom Domu, a u 10 sati sastanak **školske sekcije**, koja raspravlja o reformi šum. školstva, i drž. šum. ispitu. (Predsj. prof. Fr. Matějka). U isto doba drži sastanak i lovna sekcija te raspravlja o novom lovskom zakonu, o skupoći i nestiči domaćeg streličiva. (Predsj. J. Žalman, ref. sav. Ružička).

Na večer predstava u narodnom pozorištu, a po tom prijateljski sastanak u Reprezentančnom Domu.

27. u 8 sati sastanak **socijalne sekcije**. Raspravlja se o više pitanja šum. službe, te o uređenju penzionirskih plaća.

U 11 sati rasprava o uređenju šuma (ref. prof. Dr. ing. R. Haša).

U 15 sati pohod šum. i lovačko-ribarske izložbe na Vel. Sajmu uzoraka. Na večer neobvezatni sastanak u restoraciji Narodnog Doma.

28. u 9 sati u velikoj sali Narodnog Doma glavna skupština U. J. Čs. L. (samo za članove) s redovitim programom (izvještaji, izbori). U 11 sati svečana skupština U. J. Čs. L., na koju imaju pristup i nečlanovi, gosti i svi prijatelji šumarstva. Program te skupštine je slijedeći:

- Pozdrav predsjednika, uzajamni pozdravi delegata i gostiju.

- Referat g. Friča o skupštini J. Š. U. u Sarajevu.

- Proglašenje rezultata izbora.

- Zaključak.

29. u 7 sati 45 čas. odlazak na izlet u Konopište.

*

Dne 21. septembra bit će otvoren u Pragu IX. Praški Veliki Sajam, na kojem će biti izložena cijekupna čehoslovačka industrija. U okviru toga sajma održat će se naročiti sajam za šumarstvo, lov i ribolov, koji će imati ova odjeljenja: 1. Gojitba šuma. 2. Eksploatacija šuma. 3. Šum. inženjerstvo i tehnička. 4. Lovstvo i ribarstvo. 5. Sajam drva.

To ne će biti samo izložba, već pravi sajam, na kojem će se zaključivati poslovi između producenta i trgovaca. Naročito će biti izloženi razni strojevi za pojedine grupe šumarske privrede.

Za učesnike toga sajma određeni su veliki popusti na željeznicama. Vele-sajamska iskaznica, koja se dobiva uz cijenu od 20 Din. kod svih čehoslovačkih konzulata, daje ove pogodnosti:

50% popusta na svim drž. željeznicama kraljevine SHS na Slavonskoj po-dravskoj željeznici, te na ladama Jadranse plovidbe, dok na ladama Dubro-vačke Plovitbe plaćaju niži razred mjesto višeg.

Učesnici, koji bi krenuli sa dunavskkim parobrodom plaćaju na brzim parobrodima samo jedan put, dok će drugi put učiniti besplatno.

Učesnici, koji putuju preko Ugarske (Gyékényes-Bratislava, ili Subotica-Budimpešta-Bratislava) plaćaju na ugarskim željeznicama niži razred mjesto višega, te ako putuju u III. razredu brzovlaka plaćat će samo II. razred osobnoga vlaka. Popust na ugarskim željeznicama postignut će se na posebne legitimacije, koje se mogu naručiti uz cijenu po 10 zlatnih para kod zastupnika Praškog Ve-likog Sajma u Budimpešti, gosp. Max. Tanzena, Budimpešta, Akacfa ut. 50 (ko-respondencija njemačka).

Na svim čehoslovačkim željeznicama imat će popust od 33%.

Velesajamska legitimacija vrijedit će, ako bude opskrbljena pe-čatom čehoslovačkog konzulata, prema čehoslovačkim vlastima kao čehoslovačka viza na pasošu.

Prema programu uprave velikog sajma imali bi Jugoslovenski privredni; krenuti u Prag ovim redom:

Iz Slovenije 19. septembra u 12 sati 2 čas., dolazak u Prag 20. septembra u 6 sati 29 čas. Putuje se preko Maribora i Linza.

Iz Hrvatske 19. septembra u 8 sati 35 čas. iz Zagreba skupa s učesnicima iz Bosne i Hercegovine, koji putuju preko Broda. Putuje se preko Gyékényesa i Bratislave. Dolazak u Prag 20. septembra u 7 sati 55 čas.

Drugi vlak iz Zagreba ide dne 19. septembra u 0.30 sati, tu se učesnici udružuju s onima iz Dalmacije, koji putuju preko Sušaka. Dolazak u Prag 20. septembra u 8 sati 40 čas.

Iz Srbije i Vojvodine putuje se preko Subotice, Budapešte i Bratislave. Iz Beograda se polazi 19. septembra u 8 sati 3 čas., a stiže se u Prag 20. sep-tembra u 8 sati 40 čas.

Trošak se računa na 10 dana oko 700 Kč.

M.

Josip Butorac: Dioničarsko društvo. Nakladni odio Jugoslavenskog Lloyda izdao je tek pred nekoliko dana omašnu knjigu: »Industrija Hrvatske«, koju je napisao Josip Lakatoš, a sad je opet izашlo novo djelo te naklade i to: Josip Butorac: Dioničarsko društvo, koje je, sudeći po obilnom i dobro raspo-dijeljenom sadržaju u stanju, da ispunji osjetljivu prazninu u našoj stručnoj i pri-vrednoj književnosti. Knjiga imade ova poglavljia: Uvod. Finansiranje. 1. Osnu-tak Dioničarskog društva. 2. Inventar, bilanca i pričuvne zaklade. 3. Organiza-cija dioničarskog društva. 4. Promjena za opstojanje dioničarskog društva. 5. Procjena poduzeća. 6. Prestanak dioničarskog društva. 7. Emisija i kotiranje efe-kata. 8. Oporezovanje dioničarskih društva. 9. Obrasci ugovora, molba i uprava (oko 30 formulara).

Pisac je, kako se razabire, prikaz dioničarskog društva svestrano obradio, Svako dioničarsko društvo naći će u ovoj knjizi mnoge potrebne upute, tuma-

čenja i razjašnjenja, a jednako će ona dobro doći svakom članu ravnateljskog vijeća i upravnog odbora, činovnicima banaka, trgovina i dioničarskih društava, trgovcima, dacima kao i svakom intelligentnom čovjeku, koji ima interesa za pričuvanju literaturu.

Knjigu šalje: Uprava Jugoslavenskog Lloyda — Zagreb — Marovska 21, uz cijenu od Din. 60.—, priključujući i otpremne i poštanske troškove.

Iz Jugoslov. Šumarskog Udruženja

Iskaz uplaćene članarine i preplate u mjesecu julu 1924.

Redoviti: Milošević Ante, Livno, 50 Din. (za god. 1924.); Nikšić Stjepan, Karlobag 105 Din. (50 din. za g. 1924. 50 din. za g. 1925. i 5 za g. 1926.); Tomlje-nović Ante, Stari Mikanovci 60 Din. (50 din. za g. 1924. 10 din. za g. 1919.); Zec Dušan, Petrinja 50 Din. (za g. 1924.); Gjureković Mato, Irig 50 Din. (za g. 1924.); Šimić I., Kićevo 80 Din. (30 za g. 1922. 30 za g. 1923. i 20 za g. 1924.); Ivelić Ivelić Juraj, Ljubuški, 55 Din. (50 za g. 1924. 5 upis); Mileković Sreten, Vetovo, 60 Din. (50 za g. 1924. 5 upis 5 za pravila); Trivunac Radomir, Pirot, 50 Din. (50 Din. za g. 1924.); Nikić Stjepan, Banja-Luka, 50 Din. (za g. 1924.); Peterin I. Biograd, 25 Din. (za god. 1924.); Neuhald Božidar, Nova Gradiška, 50 Din. (za g. 1924.); Em Hans, Aleksinac, 55 Din. (50 za g. 1924. 5 upis); Bila Jovan, Kladani, 55 Din. (50 za g. 1924. 5 upis); Bestall Vilim, Zagreb, 57 Din. (50 za g. 1924. 5 upis 2 za pravila); Dr. Ugrenović A., Zagreb, 50 Din. (za g. 1924.); Polašek Dragutin, Zagreb 50 Din. (za g. 1924.); Zleša Nikola, Zagreb, 30 din. (za god. 1922.); Staničić Dane, Vinkovci, 300 Din. (za g. 1922. do 1928.); Sekulić Milorad, Nova Gradiška, 100 Din. (za g. 1923. i 1924.); Slijepčević Ilija, Zagreb, 50 Din. (za g. 1924.); Karop Karlo, Sarajevo, 50 Din. (za god. 1924.); Prpić Petar, Vinkovci, 50 Din. (za g. 1924.); Čeović Ivan, Zagreb, 50 Din. (za g. 1924.); Demetrović Duro, Zagreb, 50 Din. (za god. 1924.); Schreiber Osvald, B. Dubica, 25 Din. (za god. 1924.); Dr. Škorić Vladimir, Zagreb, 100 Din. (50 za g. 1923. 50 za g. 1924.); Veseli Josip, Zagreb, 50 Din. (za g. 1924.); Radčenko Fedor, Nikšić, 46.87 Din. (za g. 1924.); Simet Franjo, Pazarić, 46.87 Din. (za g. 1924.); Jovanović Miloš, Beograd, 40.62 Din. (za god. 1924.); Veseli Dragutin, Sarajevo, 31.25 Din. (za g. 1924.); Dobrić Ante, Vareš, 7 Din. (upis 5 za pravila 2 D.); Baljević Ante Karlovac, 50 Din. (za g. 1924.); Singer Viljem, Slat. Drenovac, 57 Din. (50 za god. 1924. 5 upis 2 za pravila); Kafadarević Fehim, Nemila, 50 Din. (za god. 1924.); Müller Viljem, Voćin, 57 Din. (50 za g. 1924. 5 upis 2 za pravila); Bracanović Niko, Supetar, 57 Din. (50 za g. 1924. 5 upis 2 za pravila); Rosić Sretenije, Ba-jina Bašta, 50 Din. (za g. 1924.); Stanić Jovan, Mitrovica, 50 Din. (za g. 1924.); Forkapić Ferdo, Vareš, 57 Din. (50 za g. 1924. 5 upis 2 za pravila); Tocauer Adolf, Lekenik, 100 Din. (50 za g. 1924. 50 za g. 1925.); Avramović Marko, Ba-jina Bašta, 57 Din. (50 za g. 1924. 5 upis 2 za pravila); Kos Milan, Korenica, 50 Din. (za g. 1924.).

Članovi pomagači: Dunković Franjo, Krajna, 32 Din. (25 za g. 1924. 5 upis 2 za pravila); Tominc Andrej, Gormance, 32 Din. (25 za g. 1924. 5 upis 2 za pravila); Crvenčanin Božidar, Beograd, 25 Din. (za g. 1924.).

Članovi podupiratelji: Petrović Kamenko, Morović, 150 Din. (50 za g. 1923. 100 za g. 1924.); Čorović Danilo, Ozren, 100 Din. (za god. 1924.).

Preplatnici: Šumska uprava, Bitolj 100 Din. (za g. 1924.); Šumska uprava Ohrid, 100 Din. (za god. 1924.); Šumska uprava, Golubac 100 Din. (za g. 1924.); I. jugosl. d. d. za šum. gosp. i industriju, Zagreb, 50 Din. (za g. 1924.); Okružna Šumska uprava, Leskovac, 100 Din. (za god. 1924.); Okružna Šumska uprava, Kruševac, 100 Din. (za g. 1924.); Dr. Kovačević Žarko, Kostajnica, 25 Din. (za g. 1924.).

Dobrotvori: Šumsko gospodarstveni ured slunjske imovne općine, Petrinja, 3.000 Din.; Šumsko gospodarstveni ured I. banske imovne općine, Petrinja, 3.000 Din.; Šumsko gospodarstveni ured II. banske imovne općine, Petrinja, 3.000 Din.

Службене вијести.

PROMJENE U MINISTARSTVU ŠUMA I RUDNIKA.

Uslijed najnovijih političkih premjena ostalo je nepopunjeno mjesto Ministra Šuma i Rudnika, odlaskom dosadanje Ministra g. Dra Drag. Kojića, a dužnosti Ministra Šuma i Rudnika vrši novi Ministar Trgovine i Industrije Dr. Ilija Šumenović.

Tom prilikom nastale su i osobne promjene na najvišem mjestu šum. uprave. Dosadašnji Gen. direktor Dr. Milivoje Vasić je umirovljen, a na njegovo mjesto postavljen je za Gener. Direktora Gener. Direkcije Šuma g. Miodrag Stamenović.

G. Dr. Vasić stekao je velikih zasluga za osnutak našeg udruženja, te je s velikom objektivnošću predsjedao konstituanti toga udruženja 1921. u Zagrebu. Na njegov rad na položaju Gen. Direktora osvrnut ćemo se drugom zgodom.

Dolazak g. Stamenovića na ovo visoko mjesto pozdravila je šum. struka s velikom simpatijom, što se je opazilo naročito na skupštini J. Š. U. u Sarajevu, gdje je novi Gen. direktor burno pozdravljen. Njegova izjava, da će se u svojem radu oslanjati na stručno mišljenje udruženja, učinila je vrlo ugodan dojam.

Dosadašnji djelokrug g. Stamenovića u Ministarstvu Šuma i Rudnika nije bio takav, da bi u tom djelokrugu došle u punoj mjeri do izražaja njegove upravničke sposobnosti. No i u tom malom djelokrugu si je ostavio trajan spomen u našoj struci, osnivajući fond za pošumljenje, u koji dolazi 6% od svih prodaja.

Njegovo zauzimanje za J. Š. U. u kojem je bio kroz 3 godine član glavne uprave kao i za materijalne interese šum. osoblja u savezu fakultetski obrazovanih drž. činovnika, u kojem je bio delegat J. Š. U., daju opravdanu nadu, da će nastojati popraviti sve one krivice, koje su uslijed raznih uzroka zadesile našu struku.

Očekujemo, da će se u Ministarstvu Šuma i Rudnika inauguirati nova politika, koja će naše šumarstvo podići na dostoјnu visinu.

Pozdravljajući novog Gen. Direktora mi mu želimo ustrajnosti i uspjeha na njegovom teškom položaju.

* * *

Ukazom Njegovog Veličanstva Kralja od 10. jula ove godine Br. 28.265 postavljen je za šumarnika druge kategorije druge grupe i upravitelja Šumske Uprave u Srednjem **Vasa I. Vasić**, šumarnik druge kategorije druge grupe i šumarski referent kod Sreskog Poglavarstva u Foči, — po potrebi službe; Ukazom od 17. jula ove godine Br.: 28.817. za inspektora prve kategorije šeste grupe pri Generalnoj Direkciji Šuma **Svetozar Šolc**, šumarski savetnik prve kategorije sedme grupe iste Direkcije; za knjigovodcu druge grupe druge kategorije pri Centralnom Računovodstvu Generalne Direkcije Šuma **Stojan Stojanović**, sekretar druge grupe druge kategorije iste Direkcije, i za podšumara prve grupe treće kategorije pri Šumskoj Upravi u Bitolju **Aćim Kosić**, podšumar prve grupe treće kategorije pri Šumskoj Upravi u Čačku, — sve po potrebi službe; Ukazom od 17. jula o. g. Br.: 28.818 penzionisan je po molbi **Viktor Peićić**, nadšumarnik druge kategorije prve grupe kod Gospodarstvenog Ureda Gradiške Imovne Opštine u Novoj Gradišci.

Gospodin Ministar Šuma i Rudnika rešenjem svojim Broj: 28.752 od 17. jula ove godine penzionisao je **Frana Petrića**, kotarskog šumara treće kategorije treće grupe pri Šumskoj nadglednoj postaji u Ljutomeru; Rešenjem svojim Br.: 28.232. od 14. jula o. g. postavio je za administrativnog činovnika pripravnika četvrte grupe treće kategorije pri Šumskoj Upravi **Radonju Ivaniću**, šumarskog dijurnistu kategorije zvaničnika druge grupe pri istoj Upravi.

O P R O Š T A J .

U broju 8. na strani 428. Š. L. o. g. iznio sam azloge, s kojih sam se zahvalio na dužnosti tajnika J. Š. U. i stom skopčanoj dužnosti urednika ovog lista. Glavna uprava Udruženja na svojoj jednici od 26. VIII. o. g. prihvatile je moju zahvalu i odredila mi nasljednika.

Lativši se pred tri godine ove dužnosti, stao sam pred vrlo teškom zadacom, da taj list održim na onoj visini, na koju su ga podigli moji redšasnici, odlični prvaci naše struke. Tu je adaću još otežavala okolnost, da je ovaj list mao postati zajedničkim glasilom cijelokupne šume. Struke naše ujedinjene domovine, nadomjestiti beogradski Šumarski Glasnik i zagrebački Šumarski list, te utirati puteve slozi i jedinstvu međupri-

padnicima cjelokupne šum. privrede. Zadaća koliko časna, toliko i teška.

Ako moje trogodišnje nastojanje nije okrunjeno potpunim uspjehom, i ako nisu postignuti svi ciljevi, koje sam imao pred očima na početku ovog rada, ima se pripisati u prvom redu tome, što je tajništvo u prvim godinama života novog udruženja uslijed velikog organizatornog rada apsorbiralo najveći dio mog radnog vremena. Uslijed toga ostalo je dosta malo vremena za uređivanje lista, a naročito za proučavanje šumarstva i literature inozemnih država u onoj mjeri, koja bi bila potrebna, da se naša stručna javnost pobliže upozna sa svim važnijim pokretima, uspjesima i napretkom u šumarstvu tih država.

U koliko je moje nastojanje ipak donijelo nekog ploda te je list održan na stanovitoj visini, imam da zahvalim samo brojnim, vrijednim suradnicima, koji su se okupili oko lista. Odlični naši stariji stručnjaci natjecali su se upravo s najmladima, da list nikada ne oskudije na gradivu.

Kraj tako odličnih i marljivih suradnika moja zadaća nije bila teška!

Oprštajući se ovim od gg. čitatelja, zahvaljujem im na strpljivosti, razumijevam ju te blagoj i obzirnoj kritici. Gg. suradnicima srdačna hvala na velikom trudu i potpori; molim ih, da svojski podupru i mog masljednika, držeći uvijek pred očima, da je ovaj list ogledalo naše stručne svejnosti, snage i napretka.

Zagreb, koncem augusta 1924.

Ing. Milan Marinović.

ПРЕГЛЕД

*Најлађеног прихода за Шумски фонд од попаше за минуле 4 год.
при Шумским управама на подручју Дирекције Шума у Скопљу.*

Ред. број	2. Шумска управа	3.		4.		5.		6.		7.		8. На коме је ко- месту по ко- личини приказа	
		за 1920. год.		за 1921. год.		за 1922. год.		за 1923. год.		Просечно за једну год.			
		Дин	п	Дин	п	Дин	п	Дин	п	Дин	п		
1.	Скопље	74.136	66	30.707	75	35.509	50	30.147	50	42.625	35	VI	
2.	Куманово	38.615	09	28.553	—	9.428	50	17.373	—	23.492	30	VII	
3.	Штип	108.205	—	75.957	20	85.893	—	91.861	50	90.479	17	V	
4.	К. Митровица	456	—	565	25	3.373	—	—	—	1.098	57	XI	
5.	Приштина	30	—	—	—	—	—	6.061	—	1.522	70	X	
6.	Љевљенија	184.143	—	156.398	50	160.596	50	331.467	70	208.151	41	II	
7.	Призрен	601	50	2.708	75	4.787	—	3.681	—	2.944	56	IX	
8.	Охрид	15.477	—	111.173	—	205.026	53	190.928	50	130.651	25	III	
9.	Битољ	51.074	92	638.523	25	391.095	50	369.948	20	362.660	37	I	
10.	Нови Пазар	81	—	146	—	10.706	50	10.767	—	5.423	62	VIII	
11.	Пећ	—	—	—	—	—	—	2.904	—	726	—	XIII	
12.	Беране	—	—	254	50	610	—	2.450	—	828	62	XII	
13.	Тетово	25.996	—	73.910	—	111.532	50	152.410	—	90.962	13	IV	
14.	Кичево	—	—	—	—	—	—	73.692	50	—	—	?	
15.	Кавадар	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Укупно		498.816	17	1.118.891	20	1.018.558	53	1.283.691	30	979.989	45		

Примедба: Шумска Управа у Кичеву је нова установа од почетка 1923. Стога се њен приход од попаше не може још упоређивати. Она је формирана од једног читавог среза са раније територије битољске Шумске Управе а деломично и од територија тетовске и охридске Шумске Управе. Како је терен био непознат и тешко приступан а народ још не-навишијут на контролу шумских власти, то је показани приход за ову као прву годину више него задовољавајући, но у будуће мериће се са шумским управа у Тетову и Охриду. — Шумска управа у Кавадару такођер је нова установа као и Кичевска, али она није могла показати никакав приход од попаше ма да на својој територији има више сувата, стога што је прибрање прихода од сувата остало и даље концентрисано код шум. Управе у Љевљенији, од чије је територије она искључиво и формирана. У осталом само стварање ове Управе извршено је без озбиљне студије и потребе.

Broj: 4303 — 1924.

OBJAVA LICITACIJE
hrastove grade u oblom.

Kod kr. direkcije šuma u Vinkovcima prodavaće se dana **10. Septembra** o. g. u 11 sati javnom ofertalnom licitacijom hrastova grada u trupcima kako sledi:

Redni broj	Kr. šumska uprava	Stovarište želj. stanica	Trupaca (valjaka)			Proc. vred.	Primedba
			broj komada	dužina sviju m	m ³		
1	Rajić	Novska	410	1240.80	212.29	191.061	
2	Lipovljani	Lipovljani	60	325.70	45.35	45.350	

OPŠTI USLOVI:

1. Pismene ponude imaju se predati u valjano zapečaćenom zavodu providene sa 100 Dinara taksenih maraka kod blagajnice kr. direkcije šuma u Vinkovcima naikasnije do 11 sati dana licitacije. Ponudi ima priležati vadji od 5% od procenbene vrednosti u gotovom novcu ili vrednosnim hartijama, kojima država priznaje valjanost jamstva.

U ponudi treba istaknuti, da su ponudjaču svi uslovi licitacije dobro poznati i da na njih u celosti pristaje.

2. Ponude, podnešene posle odredenog roka, telegrafske, komulativne i uslovne neće se uzeti u obzir.

3. Kupovnina se plaća kod blagajnice kr. direkcije šuma u Vinkovcima u roku od 14 dana od dana saopštenja, da je licitacija odobrena.

Od kupovnine plaća se 8.3% u ime prinosa i taksenih marka.

4. Grada se prodaje kao vidjena bez ikakovih naknadnih prigovora, bilo to ma u čemu.

5. Rok otpreme grade sa stovarišta je do 15. Oktobra 1924.

6. Svi podrobniji uslovi licitacije mogu se saznati za radnoga vremena kod direkcije šuma u Vinkovcima, te kr. šumske uprave Rajić i Lipovljani.

Vinkovci, dne 18. Augusta 1924. god.

Direkcija šuma.

Broj: 6126—24.

ОГЛАС.

Код поглавара среза Приједорског продаваће се **дана 13. септембра 1924.** у 10 сати путем јавне усмене и писмене дражбе 250 m³ (двесто педесет) јеловог дрвета са искличном цијеном од 105 динара (сто пет) динара за један кубик присјечено на пању и 100 m³ (једну стотину) буковог дрвета са искличном цијеном 43 динара (четрдесет и три динара) по кубику просјечено у шуми на пању.

Предметно дрво налази се у шумском предјелу »Ребина« Козара планина подручје среза Приједорског.

Сваки нудиоц мора положити прије почетка дражбе вадиј у износу од 6925 динара у готовом или у државним боновима странци двоструко и 100 динара таксених марака.

Писмене понуде са вадијом и 100 динара таксених марки треба послати и имају стићи најкасније до 13. септембра 1924. у 10 сати.

Увјети купње и продаје могу се прегледати у уредовници шумског референта.

Истиче се да досталац имаће да плати у фонд за пошумљење 6% од куповине те 2% таксених марки и 10/100 Југословеском Шумарском Удружењу у Загребу.

Пријedor, 7. августа 1924.

Срески поглавар.

Broj: 480—24.

PRODAJA DRVENOG UGLJENA.

Kod šumske uprave u Han Kumpaniji prodavaće se dne 15. septembra 1924. (u понедјелjak) u 10 sati putem javne усмene dražbe i pismenih ponuda oko 300 t. (tristotine tona) bukovog drvenog ugljena na stovarištu Kruščica.

Искљична цijena iznaša za jedan kilogram tog ugljena 75 (sedamdesetipet) para franko kran stovarište u Kruščici.

Svaki nudioц имаће прије почеткаlicitacije položiti vadij u iznosu od 10% od cijelokupne искљичне цijene u готовом ili u državnim vrijednosnim papirima, који se primaju kod uglavlјivanja poslova sa erarom. Strani podanici polažu vadij u dvostrukom iznosu.

Усмена dražba ne će se obdržavati, ako istoj ne pristupi najmanje tri ozbiljna licitanta.

Pismene ponude moraju стићи овој шумској upravi do 10 sati dne 15. (petnaestoga) septembra 1924. god., a moraju biti propisno biljegovane, prema T. Br. 25., snabdjevene s određenim vadijem, zapečaćene i na omotu označene sa написом: »Понуда за 300 tona bukovog drvenog ugljena na stovarištu u Kruščici«. U писменој ponudi treba kupac navesti, da su mu uvjeti prodaje poznati.

Pored kupovne цijene dužan je kupac da plati 6% (šest posto) od cijelokupne kupovnine za Fond za пошумљivanje.

Uvjeti prodaje izloženi су na uvid kod šumske uprave u Han Kumpaniji, a mogu se vidjeti svakim danom za vrijeme uredovnih sati.

Ministarstvo Šuma i Rudnika bira slobodno između prispevkih усменih i pismenih ponuda, i može sve i jednu da odbije ili odobri, a da nenavede razloga, iz kojih je to učinjeno. Do rješenja vezani su nudioци na svoju ponudu.

Han Kumpanija, 8. augusta 1924.

Šumska uprava.

Broj 10.009—1924.

OGLAS.

Prodaja izradenih hrastovih trupaca.

Prodaju sa само putem pismenih ponuda na području kr. Šumske Uprave u Karlovcu izrađeni i na stovarištu kod željezničke stanice u Vojniću izveženi hrastovi trupci sa kubičnom sadržinom od 2053 m³ i искљичном цijenom od Din. 1,642.400.

Vadium 164.240 Din.

Sa taksenom markom od 100 Din providene, dobro zatvorene ponude valja predati najzad **15. septembra 1924.** do 11 sati potpisanoj Direkciji, gdje se mogu viditi i dobiti dražbeni i kupoprodajni uslovi, obrazac i omot ponude.

U Zagrebu, dne 22. augusta 1924.

Kr. Direkcija Šuma.

Br. 9069 — 1924.

OGLAS

prodaje hrastovih i inih stabala u državnoj šumi Storgina greda.

Prodaje se samo putem pismenih ponuda jedna prodajna skupina na području Kr. Šumske Uprave u Pitomači u sjekoredu I. B. Okružje 2. »Storgina greda«.

Ova skupina ima 228 hrastovih, 346 brijestovih, 75 jasenovih i 67 kruškovih stabala.

Drvna masa ovih stabala procijenjena je na 1769 kub. met. hrastova tvoriva i 873 kub. met. goriva, 2038 kub. met. brijestova tvoriva i 1003 kub. met. goriva, 474 kub. met. jasenova tvoriva i 275 kub. met. goriva, te 89 kub. met. kruškovoga tvoriva i 52 kub. met. goriva.

Šuma je udaljena 17 klm. od željezničke stanice Gjurgjevac.

Isklična je cijena za cijelu skupinu 2,102,752 Dinara, a vadium 211.000 Din.

Osim kupovnine i 6% doprinosa u fond za pošummljenje i propisane takse na ugovor dužan je kupac prigodom uplate prvog obroka platiti u blagajnu ove Direkcije još zasebno svotu od 130.000 Dinara za gradnju lugarskog stana u Storginoj gredi.

Sa taksenom markom od 100 Dinara, providene, dobro zatvorene ponude valja predati najzad **18. septembra 1924. do 11 sati** potpisanoj Direkciji, gdje se mogu viditi i dobiti pobliži uslovi licitacije i ugovora, obrazac ponude i omot.

U Zagrebu, dne 2. augusta 1924.

Kr. Direkcija Šuma.

Broj 7425—24.

OGLAS.

Kod poglavara sreza prijedorskog prodavaće se dana **29. Septembra 1924.** u 10 sati putem javne usmene i pismene dražbe 500 (pet stotina) prost. metara bukovih drva od ležike i samo za gorivo sposobnih stabala uz iskličnu cenu od 25 (dvadesetpet Din.) po prost. metru u šumi na panju.

Predmetno drvo nalazi se u šumskom predelu Velika Gradina područja sreza Prijedorskog, odjel 114 i 115a.

Dostalac je dužan da u prvom redu iskoristi svu ležiku.

Svaki nudioc mora položiti prije početka dražbe vadij u iznosu od 1250 Dinara u gotovom ili u Držav. bonovima, stranci dvostruko i 100 Din. taksene marke. Pismene ponude sa vadijem i 100 Din. taksenih maraka treba poslati i imaju stići najkasnije do **29. Septembra 1924. god. u 10 sati.**

Uvjjeti kupnje i prodaje mogu se pregledati u uredovnici šumskog referenta

Istiće se da dostalac snosi sve troškove oko raspisa dražbe, imade da plati u fond za pošumljivanje 6%, od kupovine 2% taksenih maraka, te $1\frac{1}{100}$ kao doprinos za Jugoslov. Šum. udruženje u Zagrebu.

Poglavar sreza Prijedorskog.

ОГЛАС

о великој продаји храстових и других дрвета.

Код шумско-гospодарственог уреда у Срем. Митровици продаја се путем јавне писмене лицитације **дана 18. септембра 1924.** у 11 сати пре подне ова дрвета:

Босутска у Моровићу	Моровићка у Моровићу	шумског среза		ИМЕ	Број округу број	Број дрвета				Процењена маса		Од купљених дрв- ета има достапан бесплатно осте- вати имовину оп- штини израђених огр. прва	Продажена вре- дност дрвеска ка и исплична це- на	Динара	Примедба
		шумарница	Број хриле			Храстова	Брестова	Јасенова	Грабова	Церова	Грађе	Горина			
				Рађеновци	13	4 део	701	—	—	5723	3277	5	7		
					13	—	—	10	—	—	—	—	30		
						—	—	—	18	—	—	—	—		
						—	—	1	—	—	—	—	2	701·50	3,449.382
				Рађеновци	13	4,4	400	—	—	4151	641	123·52	2,545.684	Ис- то.	
						—	—	—	—	—	—	—	—		
						778	—	—	—	—	2055	2276			
						—	64	—	—	—	15	156			
						—	—	2	—	—	3	15			
						22	—	—	—	—	—	—			
						736	—	—	—	—	1680	2676			
						—	—	—	—	—	—	—			
						23	—	47	—	—	16	266			
						—	—	17	—	—	8	111	888·50	999.257	
						771	—	—	—	—	2037	2801			
						—	61	—	—	—	42	352			
						—	—	4	—	—	3	25	917·50	1,163.097	Исто
						14	—	—	—	—	—	—			
						476	—	—	—	—	1685	1913			
						158	—	—	—	—	—	234			
						—	—	—	—	1	—	10			
						—	163	—	—	—	—	430			
						—	—	1	—	—	—	0·18			
						—	—	61	—	—	—	14			
						—	—	—	—	—	50	764·50	887.460		
						Топола	6	—	—	—	—	—			
						Барадин	17	1	—	—	—	—			

ОПТИШИ УСЛОВИ:

1. Дражба ће се обавити искључивши усмене једино на темељу именених понуда.

Дрвесек се про-
теже уз саму об-
алу канала Бо-
сута. Од среде
округа до оба-
ле има 100 ме-
тараа

2. Са 100 динара таксиране понуде (оферти) имају бити добро за-
печаћене, те ће се примати најкасније до 11 сати пре подне **дана 18. сеп-
тембра 1924.**

3. У понуди ваља нарочито навести, да су нудиоцу сви услови дра-
жбе садржани у дражбеном записнику, који заступа место уговора добро
познати и да их у целости прихваћа. Уз то се има понуди приложити у
име вадиума 5% од проценбене вредности оне хрпе, на коју понуда гласи
било у готовом новцу, било у државом загарантованим хартијама од вред-
ности или оним вредносним хартијама, којима држава признаје ваљаност
јамства. Хартије од вредности примају се по номиналној вредности ако се
на берси продају изнад номиналне вредности. Гарантија писма и уложне
књижице новчаних завода не примају се. Осим тога има се понуди при-
ложити уверење, да је нудиоц наплатио државни порез за последњу по-
ловину године.

4. Одobreње дражбе зависи од Министарства Шума и Рудника у
Београду.

5. Предмет продаје је целокупна дрвна маса т. ј. и градиво и гориво
дрво, али је досталац дужан од купљених стабала израдити у овом огласу
наведену количину огревних дрва и ту количину Петроварадинској Имовној
Општини бесплатно предати.

Отпадци иза брадве и макле (иверје, макљевина) не припадају купцу,
неко имају остати Имовној Општини на расположбу.

6. Досталац је дужан на дан дражбе, платити износ од 2% од до-
сталаче свете, у име биљеговне пристојбе, те 6.2% разних доприноса. У
случају не одобрења дражбе, вратиће се уплаћена свата досталацу.

7. Прва половица куповнице има се уплатити за 14 дана, након што
је досталац обавештен, да је дражба одобрена, а друга половица, пре него
се почне изважавати израђена роба, али свакако најдаље до конца месеца
Марта 1925. године.

8. За сечу, израђивање купљених дрвета и извоз робе установљује
се рок до 31. Децембра 1925. (двадесет пете) уз ограничење код хрпе 1, 2,
3, 4 и 5, да у времену од 15. Априла до 31. Августа 1925. у дрвеску пре-
стаје сваки рад, било то сеча, израда или извоз.

9. Сви остали дражбени услови, могу се дознати за време уредовних
сати код Господарственог уреда у Митровици, те код шумарија Моровићке
и Босутске у Моровићу.

10. На понуде, које друкчије гласе него што су увети неће се узети
обзир.

Срем. Митровица, 28. јула 1924.

► **Шумско господарствени уред**
Петроварадинске Имовне Општине.

Broj 483—24.

PRODAJA JELOVIH VALJAKA.

Kod šumske uprave u Han Kumpaniji prodavaće se u subotu **dne 20. sep-
tembra 1924.** u 10 sati putem javne usmene dražbe i pismenih ponuda 3000 m³
(tri hiljade kubnih metara) jelovih balvana na stovarištu u Krušćici.

Isklična cijena iznosi za jedan kubni metar 175 Din. (Stotinu sedmdesetipet
dinara) franko stovarište Krušćica.

Prije početka licitacije treba da svaki nudioč položi vadij u iznosu od 10% u gotovom ili u državnim vrijednosnim papirima, koji se primaju kod ugrijavljanja poslova sa erarom. Strani podanici polažu vadij u dvostrukom iznosu. Usmena dražba neće se obdržavati, ako istoj nepristupi najmanje tri ozbiljna licitanta.

Dražbovanje gore navedene količine balvana obavljat će se u tri jednake partie po 1000 m³. Uvjeti prodaje izloženi su na uvid kod šumske uprave u Han Kumpaniji, te se mogu vidjeti svakim danom za vrijeme uredovnih sati.

Pismene ponude moraju da stignu ovoj šumskoj upravi do 10 sati dne 20. (dvadesetoga) septembra 1924. god., a moraju biti zapečaćene, propisno biljegovane (prema T. Br. 25), snabdjevene s određenim vadijem i na omotu označene sa napisom »Ponuda na jelove balvane I., II. ili III. partie na stovarištu u Kruščici«. Pismene ponude mogu glasiti na pojedine partie ili na cijelu količinu t. j. 3000 m³ balvana. U pismenoj ponudi treba kupac da navede da su mu uvjeti prodaje poznati.

Pored kupovne cijene dužan je kupac da plati 6% (šest posto) za Fond za pošumljivanje od cijelokupne kupovnine.

Ministarstvo Šuma i Rudnika bira slobodno između prispjelih usmenih i pismenih ponuda i može sve i jednu da odbije ili odobri a da ne navede razloga iz kojih je to učinjeno. Do rješenja vezani su nudioći na svoju ponudu.

Han Kumpanija, 9. augusta 1924.

Šumska uprava.

Broj 1550.

OGLAS.

Kod šumske uprave u Srednjem kod Sarajeva prodavaće se u subotu dne 20. septembra 1924. u 11 sati putem javne usmene i pismene dražbe oko 4000 m³ crnogoričnih valjaka sa stovarišta u Vrucima uz prosječnu iskličnu cijenu od 144 dinara po m³ franko vagon stovarište Vruci.

Drvo se može u svako doba na stovarištu — a posebni uvjeti prodaje za vrijeme uredovnih sati kod šumske uprave u Srednjem — pregledati.

Svaki nudioč mora prije početka dražbovanja da položi vadij u iznosu od 57.600 dinara, bilo u gotovu novcu, bilo u vrijednosnim papirima, koji se polažu kod sklapanja ugovora sa državom. Strani podanici polažu vadij i jamčevinu u dvostrukom iznosu.

Kupac će platiti 6% u ime prinosa za pošumljivanje od svote, koja će nakon odbitka režijskih troškova ostati kao šumska taksa, te i sve troškove raspisa ove dražbe.

Pismene ponude moraju stići ovoj upravi najdalje do 10 sati dne 20. IX. 1924. zapečaćene i providene sa jamčevinom od 10% ponudene vrijednosti, te taksenom markom od 100 dinara sa oznakom na omotu: »Ponuda na 4000 m³ valjaka sa stovarišta Vruci«.

Dražba se neće održati ako istoj ne pristupe najmanje tri licitanta.

Ministarstvo Šuma i Rudnika bira slobodno među ponudama i može ih sve bez navadnega razloga odbiti.

Do rješenja vezani su nudioći na svoje ponude.

Srednje kod Sarajeva, dne 22. VIII. 1924.

Šumska uprava.

Br. 1481. — 1924.

OGLAS.

Kod šumske uprave u Srednjem prodavaće se u subotu **dne 20. septembra 1924. u 11 sati** putem javne usmene i pismene dražbe oko 600 m^3 crnogoričnih valjaka iz šume Zid uz prosječnu iskličnu cijenu od 200 (dvije stotine) dinara po kubnom metru franko stovarište Ljubivoda.

Drvo se može u svako doba na stovarištu Ljubivoda, a posebni uvjeti prodaje za vrijeme uredovnih sati kod šumske uprave u Srednjem pregledati.

Svaki nudioc mora prije početka dražbe da položi vadij u iznosu od 12.000 dinara, bilo u gotovu novcu, bilo u vrijednosnim papirima, koji se polažu kod sklapanja ugovora sa državom. Strani podanici polažu vadij i jamčevinu u dvostrukom iznosu. Kupac će platiti 6% cijele kupovnine u fond za pošumljivanje i sve troškove raspisa ove dražbe.

Pismene ponude moraju stići ovoj upravi zapečaćene i providene sa jamčevinom od 10% ponudene vrijednosti, te taksonom markom od 100 dinara najkasnije do 10 sati dne 20. septembra 1924. sa oznakom na omotu: Ponuda na 600 m^3 valjaka sa stovarišta Ljubivode.

Dražba se ne će održati ako istoj ne pristupe najmanje tri licitanta.

Ministarstvo Šuma i Rudnika bira slobodno među ponudama i može ih sve bez navadanja razloga odbiti. Do rješenja vezani su nudioci na svoje ponude.

Srednje, dne 9. VIII. 1924.

Šumska uprava.

Број: 785—1924.

ПРОДАЈА ВРБОВОГ И ТОПОЛОВОГ ДРВЕТА НА ПАЊУ.

На основу наређења Дирекције Шума у Апатину број 3766—1924 Шумска Управа у Панчеву продаваће путем оферталне лицитације у државно шуми која лежи у хатару општине Острова врбов и тополов дрвни материјал у ниже набројеним сечама:

I.

Дне 24. септембра 1924. продаје се сеча:

1. »Острово« у површини од 103.7 к. ј. исклучна цена 534.466 Дин, кауција 58.550 Дин.

II.

Дне 25. септембра 1924. продају се сече:

2. »Велика Титра« у површини 3.2 к. ј. исклучна цена 15.082 Дин, кауција 1510 Дин.

3. »Дубовић« у површини 11 к. ј. исклучна цена 117.052 Динара, кауција 11.710 Дин.

4. »Средопрудњак« у површини 35.2 к. ј. исклучна цена 184.330 Дин, кауција 18.500 Дин.

III.

Дне 26. септембра 1924. продаје се сеча:

5. »Острово источни део« у површини 34 к. ј. исклучна цена 209.334 Дин, кауција 21.000 Дин.

IV.

Дне 27. септембра 1924. продаје се сеча:

6. »Острво западни део« у површини од 43 к. ј. исклучна цена 256.965 Динара, кауција 25.700 Динара.

УСЛОВИ:

1. На сечи под 3., »Дубовић« осим меког дрвета продаје се и све тврдо дрво (храст, брест).

2. Писмене понуде имају се предати пајкасније до 10 сати у означене дане лицитације а у канцеларији потписане управе, где ће се у 11 сати јавно отворити.

3. За сваку појединачну сечу треба предложити засебну понуду у засебном омоту.

4. Свака понуда мора бити биљегована са таксоном марком од 100 Динара.

5. Ближи услови лицитације и уговора могу се видети за време званичних часова код Шумске Управе у Панчеву.

Шумска Управа у Панчеву.

Broj 364—23. od.

OGLAS.

Kod šumske uprave u Zavidovićima prodavaće se dne **13. oktobra 1924.** u 10 sati prije podne putem javne usmene i pismene dražbe 200 m³ hrastovine na panju, која се налази у шумском предјелу, Gostović odjel 17. i 18.

Isključna cijena je 54 Dinara za svaki kubni metar (m³).

Svaki molioc mora položiti prije početka dražbe vadij od 1080 (jednu hiljadu osamdeset) dinara u gotovom ili u državnim bonovima.

Pismene ponude sa vadijem treba poslati zapečaćено šumskoj upravi u Zavidovićima i moraju стичи најdalje до 13. oktobra 1924. u 10 sati прије подне.

Stoji svakom reflektantu slobodno, да ѕуму прије dražbe razgleda.

Pogodbe kupnje i prodaje изложене су на увид код шумске управе у Zavidovićima.

Nakon одобрених dražbi, а приликом потписа ugovora dužan je kupac upлатiti od cijele kupovnine 6% kao prinos za pošumljivanje, te tri puta oglas u službenim novinama i »Narodnom Jedinstvu«, a isto tako jednokratni oglas u »Narodnoj Šumi« i »Šumarskom Listu«.

Ministarstvo Šuma i Rudnika bira slobodno između usmenih i pismenih ponuda, a može sve bez navedenja razloga odbiti.

Zavidovići, dne 29. augusta 1924.

Šumska uprava Zavidovići.

Broj: 6021 ex 1924.

OGLAS DRAŽBE HRASTOVIH STABALA.

Na temelju drvosječne osnove за god. 1923.—24. одобрено rješenjem Ministarstva Šuma i Rudnika Glavne Šumarske Direkcije od 19. kolovoza 1924. br. 31.620, prodavat će se dne **25. rujna 1924.** kod šumsko-gospodarskog ureda Brodskih imovina općine u Vinkovcima slijedeća hrastova stabla:

Naslov I.

C e r n a	Kot. šumarija	IME SJEČA	jut.	Broj stabala			Kubnih metara grada	Dinara	Udaljeno od željeznicice Bosuta ili Save	km	prost. m.	Oppaska
				stojećih	ležećih	prevršenih						
				prebitih	ukupno							
Vin-kovci	C e r n a	Rastovica		131	—	—	131	1083	819.026	12	540	
Otok	2	Zapadna Kusura		146	—	—	146	1161	881.347	6	720	
	3	Krivo Ostrovo		179	—	—	179	1229	899.486	12	860	
	4	Kunjevci		367	1	—	368	2942	2,092.784	6	1.300	
	5	Dubovica		497	—	—	497	3938	3,075.746	3	2.000	
	U k u p n o		1.320	1	—	—	1.321	10.353	7,768.389		5.420	

Opći dražbeni uvjeti:

1. Stabla se prodavaju sa cijelim drvnim gromadama t. j. sa tvorivim drvom izuzev gore naznačenu količinu ogrevnog drveta, koju je dostačac dužan o svome trošku besplatno na sječini u izradenom stanju sa 5% nadvisine imovnoj općini predati.
2. Dražbuje se samo putem pismenih ponuda, koje moraju biti valjano za- pečaćene, propisno sa 100 Din. biljegovane, te navedenog dana do 10 sati prije podne po uredskom satu u uručbeni zapisnik predane.
3. Vlastoručno potpisana ponuda mora izrično sadržavati:
 - a) ime i prezime, te mjesto prebivališta nudioca;
 - b) ime hrpe, koju se natječe uz tačnu oznaku ponudene svote brojkom i slovima;
 - c) da su nudiocu dražbeni uvjeti zastupajući mjesto ugovora potpunoma poznati i da iste bezuvjetno prihvata;
 - d) na omotu ponude ima se napisati »Ponuda za veleprodaju hrastovih stabala brodske imovne općine dne 25. rujna 1924.«;
 - e) u smislu naredbe Ministarstva Finansija Generalne Direkcije nepo-srednih poreza broj: 15.888—920. i broj 18.128—920. dužan je nudioc priložiti potvrdu nadležne vlasti, da je platio porez za ranije godine i isteklo polugodište prošle godine;

f) u ime žabine za svaku od reflektiranih hrpa, ima nudioč priložiti 5% (pet posto) od procjenjene svote i to ili u gotovom novcu ili u nevinkuliranim vrijednosnim papirima, kojima je priznata pupilarna sigurnost Kraljevine Srbija, Hrvata i Slovenaca, po zadnjoj u Vinkovcima poznatoj burzovnoj cijeni, ali nikako iznad njihove nominalne vrijednosti.

Uložne knjižice novčanih zavoda ne primaju se. Državni papiri primaju se po nominalnoj vrijednosti.

4. Jednom ponudom može se na više ili na sve hrpe reflektirati, no nudioč mora za svaku pojedinu hrpu posebno ponudenu svotu označiti i posebno žabini priložiti.

5. Primaju se i uvjetne ponude uz izričnu izjavu nudioča, da će stanovitu hrpu sa oznakom ponudene svote preuzeti jedino onda, ako ne postane dostačem prvenstveno istaknute hrpe. U tom slučaju ima se žabina priložiti prema vrijednosti najvređnije hrpe, koju nudioč dostati želi.

6. Komulativne ponude ne priznaju se.

7. Brzajne ponude, potpunom žabinom ne obložene, nikako ili nedostatnom markom (biljegovkom) providene, ispod isklične cijene nakon ustanovljenog vremena predane, te uopće sa dražbenim uvjetima nesuglasne ponude, neće se u obzir uzeti.

8. Svaka ponuda obvezatna je za nudioča od časa kad je preda, dok za imovnu općinu prihvati ponude stiče pravnu snagu od dana odobrenja po Ministarstvu Šuma i Rudnika u Beogradu.

9. Kupovnina ima se u blagajnu gospodarstvenog ureda platiti za hrpu 4. i 5., jedna polovica, a kod hrpa 1, 2, 3 na jedanput u potpunom iznosu, najkasnije 14 dana nakon obavijesti, da je dražbu odobrilo Ministarstvo Šuma i Ruda u Beogradu. Druga polovica četvrte i pete hrpe, ima se platiti prije početka izvoza no najkasnije 60 dana prve uplate.

10. Rok izrade i izvoza izrađenog materijala ustanovljen je od dana uplate prve polovice kupovnine, do 31. decembra 1925. izuzimajući vrijeme od 1. maja do 30. septembra 1925. U koliko uslijed elementarnih nepogoda (poplave i neprohodnih puteva) ne bude dostaču moguće u ustanovljenom vremenu izrađeni materijal izvesti, dozvolit će se na posebnu gospodar. uredu upravljenju molbu, kratki izvozni rok i u ljetnim mjesecima i to po onim putevima, koje nadležna šumarija iskolči. Za dulje rokove odlučuje Ministarstvo Šuma i Ruda, na zaključak gospodarstvenog odbora.

11. Povrh kupovnine dužan je kupac na dan dražbe uplatiti u blagajnu imovne općine po zakonu o državnoj trošarini o taksama i pristožbama od 26. juna 1921. čl. 10. Tbr. 12. taksenu pristožbu od 2% i k tome inih prinosa 0.7% ukupno 2.7% od dostačne svote. Uplata tih prinosa ima se izvršiti sa uplatom prve polovice kupovnine.

12. Svi ostali potanji dražbeni uvjeti mogu se saznati za vrijeme uredovnih sati kod šumsko-gospodarstvenog ureda u Vinkovcima, te kod kotarskih šumarija u Černi, Vinkovcima, Rajevom selu i Otoku.

Naslov II.

Na temelju drvosječnog predloga za god. 1923.—24., te odobrenja Ministarstva Šuma i Ruda od 23. jula 1923. broj 28.950, prodavati će se isti dan t. i.

25. rujna 1924. u šumskom srežu Sokolina Papuk šumarija Pleternica slijedeća raznovrsna stoeća stabla obilježena sa brojem 1 do uključivo 620 izim brojeva 580 do uključivo 617.

Tekući broj	Vrsti drva	Broj stabla	Sadržaj		Projen- bena vrijednost	Udaljenost od željez- ničke stanice	Opaska
			gsadja	Gorivo i tanin drvo			
			m ³	Din			
1	hraslova	234	57				
2	keslenova	342	—	1655			Stabla se prodavaju sa cijelokupnom drvnom masom. Prva stanica Požega
3	cerova	3	—		47.840	18	

Dražbeni uslovi kao pod nasov I. izuzev obaveznih točaka komulativnih ponuda.

Kupovnina ima se sa svim gore navedenim inim pristojbama po odobrenju dražbe uplatiti u blagajnu gospodarstvenog ureda na jedanput, najkasnije 14 dana nakon obavijesti, da je dražba po Ministarstvu Šuma i Ruda odobrena.

Šumsko-gospodarstveni ured Brodske imovne općine

U Vinkovcima, dne 24. kolovoza 1924.

Broj: 8797 — 1924.

OGLAS DRAŽBE HRASTOVIH STABALA.

Na osnovi odobrenja Velikog župana osječke oblasti po vršiocu dužnosti okružnog načelnika u Slav. Požegi od 16. VIII. 1924. br. 2836 — 1924., a u smislu otpisa Ministarstva Šuma i rudnika, generalne direkcije Šuma u Beogradu od 4. IV. 1924. broj 12.407 — 1924. prodavati će se se na dan **1. oktobra 1924.** u 11 sati prije podne po uredskom dobniku, putem pismene dražbe kod sreskoga poglavarstva u Slav. Požegi 100 hrastovih stabala stoećih i obilježenih rednim brojevima u šumi »Tulničica« vlasništvo z. z. Zarilac, procijenjenih na 132.20 m³ trupaca, 124 komada željezničkih pragova i 23.50 p. m. ogrijevnih drva II. klase, dočim procijenjenih 80.50 p. m. ogrijevnih drva III. klase ostaje z. z. Zarilac, uz iskličnu cijenu od 61.290 Dinara.

Pismene ponude sastavljene u smislu § 7. dražbenih uvjeta- taksirane sa taksenom markom od 100 Dinara i obložene žaobinom od 6129 Dinara u gotovom novcu ili u ovozemnim državnim vrijednosnim papirima, koji u kraljevini SHS imadu zakonitu pupilarnu sigurnost, imadu se predati u urudžbeni zapisnik sreskog poglavarstva u Slav. Požegi najkasnije do 9 sati po uredskom dobniku dana 1. oktobra 1924. Kasnije predane ili brzjavne ponude ne će se uvažiti. Detaljni dražbeni uvjeti kao i procjenbeni elaborat stoje na uvid interesentima za vrijeme uredovnih sati kod kr. Šum. nadzornika u Kutjevu. Šuma z. z. Zarilac zvana »Tunličica« u kojoj se nalaze za prodaju obilježena stabla, udaljena je od otvorene željezničke pruge Pleternica-Našice 0.50 km, a od željez. stanica Ciganik 1.50 km i od Pleternice 5.50 km u posve ravnom terenu.

U Požegi, 28. kolovoza 1924.

Kr. kotarska oblast.

**Dioničarsko društvo
za eksploataciju drva
Zagreb, Trg N br. 3**

Telefon 16-34, 12-38
Brzojaví: „EXPLOITAT”

Parna pilana i tvornica parketa
VIROVITICA

Prodajni ured BANJA-LUKA

Proizvadja i eksportira:
hrastovu robu, parenu i
neparenu bukovinu, me-
kanu rezanu gradu, gorivo
drvo te parkete.

**Société Anonyme
d' Exploitation forestière
Zagreb, Trg N br. 3**

Téléphone 16-34, 12-38
Télégrammes: „EXPLOITAT”

Scierie à vapeur et fabrique
de parquets VIROVITICA

Bureau de vente BANJA-LUKA

Produits et exporte:

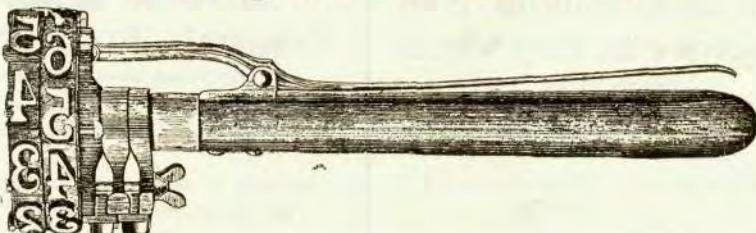
matériaux en chêne, hêtre
étuvé et non étuvé, bois ten-
dre matériaux de construction,
matériaux sciés et bois pour
chauffage et parquets.

K R N D I J A
**gospodarska i šumska
industrija dion. društvo
u Zagrebu**

**Uprava gospodarstva i šumarstva:
Našice, Slavonija**

*Proizvodi i eksportira svekolike
gospodarske i šumske proizvode.*

Za šumske industrije i trgovce drva:

Pravi Göhlerovi kolobroji, šumski čekići, čekići za daske, klupe za mjerjenje, vrpce za mjerjenje, brojevi iz ocijeli u svim veličinama najbolje vrsti, šumske krede i olovke kod

Šandora Schnellera rezbara

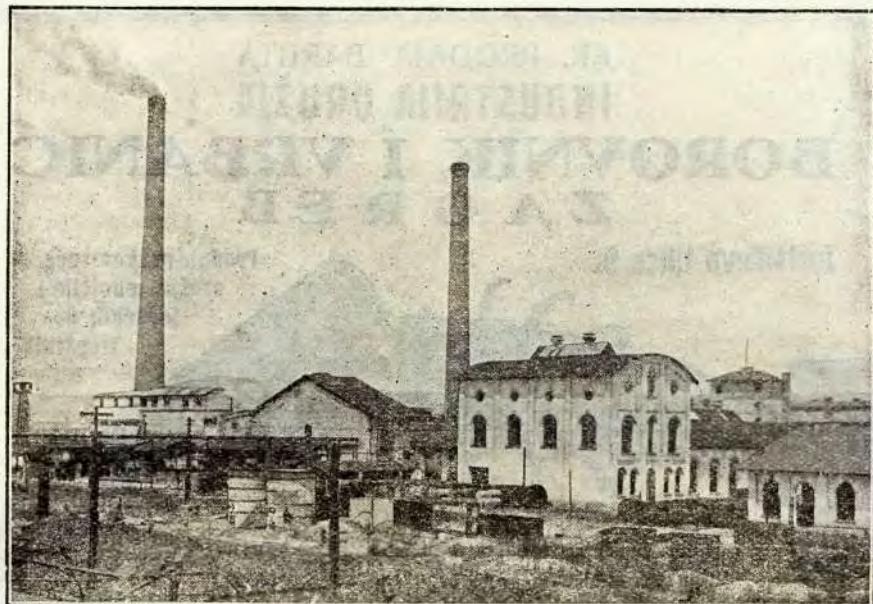
ZAGREB, STROSSMAJEROVA ULICA BROJ 6.

СТРУГАРА ПРОМЕТНЕ БАНКЕ А. Д. У БЕОГРАДУ НА ДУНАВУ

Прерађује све врсте грађевног материјала
смрчевог, јеловог и боровог
израђује шифбoden, коцке за калдрму, сандуке
за паковање у свим облицима и димензијама.

УСЛУГА БРЗА И ТАЧНА
ЦЕНА ВРЛО УМЕРЕНА.

PRVO JUGOSLOVENSKO D. D. ZA ŠUMSKO GOSPODARSTVO I INDUSTRIJU, DESTILACIJA DRVA D. D.

Centrala:
ZAGREB
Boškovićeva 33.I

Poduzeća:

Tvornica za suhu destilaciju bukovog drveta u **Tesliću**. Parna pilana u **Tesliću** i vlastelinstvo u **Siraču** kraj Daruvara.

Producija:

Aceton, metilni alkohol, drveni kreč, drveni ugljen, ketoni, formaldehyd sredstva za denaturiranje, lahka i teška ketonska i acetonska ulja, katran i smola, katranska kreozotna ulja, željezni lak. Sve vrsti smrčevog, jelovog i borovog rezanog materijala, favorovi i jasenovi trupci. Vapno za građevne i tvorničke svrhe.

KR. PRODAJA BARUTA
INDUSTRIJA ORUŽJA
BOROVNIK I VRBANIĆ
ZAGREB

Jurišićeva ulica 9.

Prodaja svakovrsnog
oružja, municije i
lovačkih po-
trepština.

Obavlja svakovrsne popravke, koji spadaju u
puškarsku struku, kao i montiranje dalekozora

Vlastita tvornica pušaka u Borovlju (Ferlach).

Prodaja na veliko i na malo.

STROJEVE ZA SVAKOVRSNU OBRADU DRVETA

GATERE,
SKOBELNIKE,
TESARSKE STO-
LOVE, KRUŽNE
I VRPC. PILE I DR.

TURBINE
IZRAĐUJU
NAJSOLIDNIJE I
NAJJEFTINIJE

STROJNE TOVARNE IN LIVARNE D. D. LJUBLJANA

„OBNOVA”

gradbena družba z. o. z. v Ljubljani

Podružnice :

ZAGREB, Ilica 31.

SARAJEVO, Aleksandrova ul. 113.

Instalacije za iskorišćivanje vodnih snaga. — Šumske i industrijalne željeznice, žične uspeњače. — Industrijalne gradbe (gradnje pilana sa strojevima).

Инсталације за искоришћивање водних снага. Шумске и индустријалне жељезнице, жичне успењаче. Индустрисалне градбе (градње стругара са стројевима).

Šumska industrija

Filipa Deutscha Sinovi

Vrhovčeva ul. 1

ZAGREB

Telefon broj 47

Parna pilana u Turopolju.

Export najfinijih hrastovina. Na skladištu ima velike količine polpuno suve hrastove gradića svih dimenzija.

UTEMELJENO GODINE 1860

Našička tvornica tanina i paropila d. d.

Centrala

Z A G R E B

Mažuranićev trg 23

Parne pilane: Sušine-Gjurgjenovac, Lje-skovica, Andrijevci i Podgradci. **Tvornica tanina, parketa, bačava, pokućiva u Sušine-Gjurgjenovcu, tvornica škatalja i lupljene robe u Podgradcima.**

„SLAVEKS”

dion. društvo za šumsku industriju, Zagreb

Proizvađa i eksportira: Rezanu hrastovinu najbolje slavonske kakvoće s pilane Brod n./S. parenu i neparenu bukovu građu znamenite kakvoće sa pilane Pakrac

„SLAVEKS”

société anonyme d'exploitation forestière, Zagreb

Produit et exporte: Sciage Chêne, de meilleure qualité de Slavonié de sa scierie de Brod s./S. Sciage Hêtre de la célèbre provenance de Pakrac de sa scierie de Pakrac (Slavonie) Etuvagé égal. Usine de talons en bois de Hêtre.